

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202225

UNIVERSAL
LIBRARY

ತಾವರೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ

ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

೧೯೩೦

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ :
ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್
೧೯೩೦

ಮುನ್ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ'ವು ಈಗ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಿಂದಲೂ ಭಾಷಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದು; ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಸ್ಯರಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸೇವಕರನ್ನು ಆಗಾಗ ಜನರಿಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಿ ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ಇತರರು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಅಂಥವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕವಿತೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಇತರ ಲೇಖನಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಣಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಮೂರು ಕವಿತಾಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆವು.

ಪ್ರಕೃತ ಕವಿತೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು, 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯಂಗಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದುವು. ಇವರು 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆ'ಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ನವರಂತೆಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಡಿತರು; ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಸವನ್ನು ಸವಿಸವಿದು ಆ ರುಚಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಬಳಗದ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ತರಬೇಕೆಂಬ ಉದಾರವಾದ ಆಶಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರು

ವರು. ಈಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ತೆರದ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಇವರೊಬ್ಬರು ಮೂಲಕರ್ತರೆನ್ನಬಹುದು. ಇವರ ಈ ಕವಿತಾ ಗುಚ್ಛವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗದಿರದು. ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಮಗೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿತಚಿಂತಕರಾದ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸ'ರಿಗೆ ನಾವು ಕೇವಲ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುವೆವು.

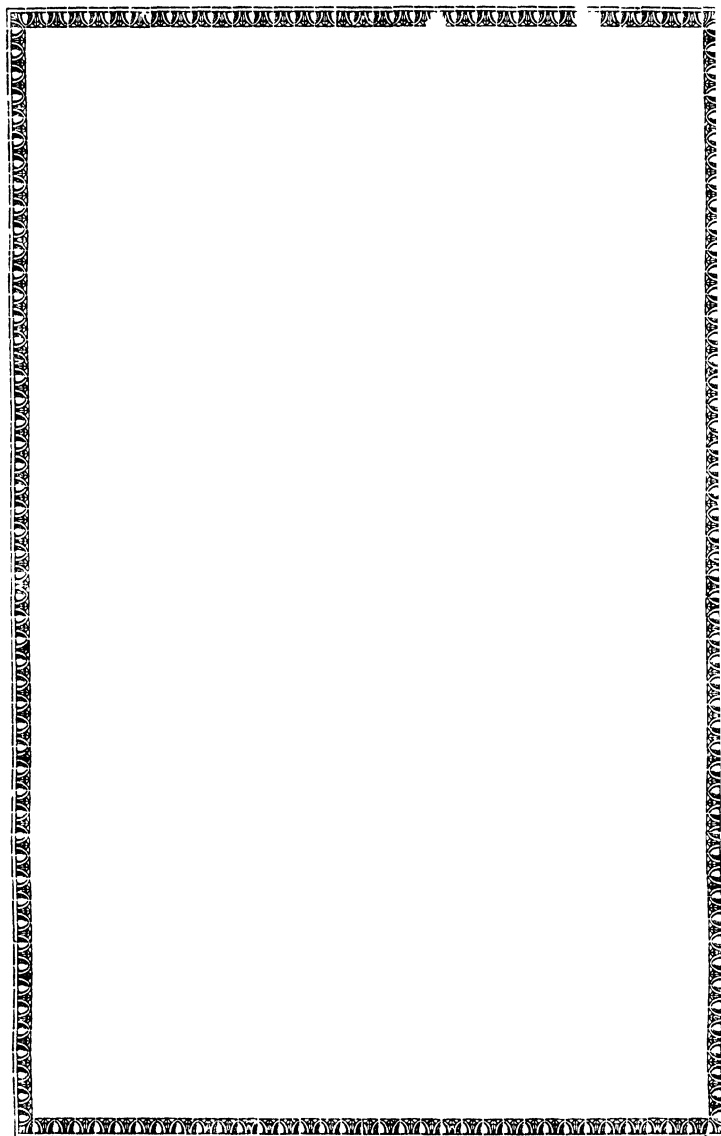
ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು
ಬೆಂಗಳೂರು
ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೧೯೩೦

ಬೆಳ್ಳಾವೆ ನೆಂಕಟನಾರಾಯಣಪ್ಪ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ
ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

		ಪುಟ
	ಮುನ್ನುಡಿ	
೧	ತಾವರೆ	೧
೨	ಗಾಂಧಿಯವರ ದರ್ಶನ	೬
೩	ಕೋಗಿಲೆ	೯
೪	ಮಾಂಬಿ	೧೨
೫	ನಟರಾಜ	೨೫
೬	ನಾಲ್ವತ್ತೆರ ನಲುಗು	೨೮
೭	ಹಸುಮನ ಗಿರಿ	೩೦
೮	ಕನಕದಾಸರ ಕತೆಗಳು	೩೪
೯	ಗೋಮಟೇಶ್ವರ	೪೫
೧೦	ಕಣ್ಣು	೪೮
೧೧	ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು	೫೦
೧೨	ಸೋಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ	೫೪
೧೩	ಮಾವಳಿಗಳ ಗೀತೆ	೫೮
೧೪	ಗುರುವಿಗೆ	೬೧

ತಾವರೆ

ತಾವರೆ

ತಾವರೆ

೧

ಕೆಸರಿನಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಹೆಸರಾದೆ ನೀ ಜಗದೆ
ತಾವರೇ ನಿನ್ನ ಗುಣದತಿಶಯದಲಿ ;
ಬಗೆಯ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಿಡಿವ ಸೊಗಸಿನನುಸಯ ನಿನ್ನ
ಕಾವು ದಳ ಮಡಿಲಿನಲಿ ಪಸರಿಸಿಹುದು.
ವಿಮಲವಿಶದತೆಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಪಾವನತೆ
ಕೋಮಲತೆ ಬೆರೆತಿರಲು ಸುಗುಣಕೆಲ್ಲ
ಆಕರನು ನೀನೆಂದು ಲೋಕದಲಿ ಕಲಿತವರು
ಪಾಮರರು ಎಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿ ಹರು ನಿನ್ನ.

೨

ನೀರೊಳಗನುಳಿದು ಗಂಭೀರಭಾವದೊಳೆದ್ದು
ಬಳುಕಿ ನಿಂದಿಹ ನಿನ್ನ ಕಾವ ಬೆಡಗು ;
ಮೇಲೆ ದಳವನು ದಳಕೆ ಕೀಲಿಸಿಹ ಕುಂದಣದ
ಚೆಲುಗೆಲಸದಲಿ ಕಾಂಬ ಹಿರಿಯ ಚಳಕ ;
ಬಳಸಿ ನಿಂದಿಹ ನೂರುದಳದ ಮಧ್ಯದೊಳೆಸೆವ
ಮೆದುವೊಡಲ ಮೇಲ್ಮೈಯ್ಯು ಪೀಠದೆಸಕ ;
ಇವನೆಲ್ಲ ಒಂದುಕಡೆ ಹವಣಿಸಿಹ ರೀತಿಯಿವು
ವುದುವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಹವು ನಿನ್ನ ಸೊಗಸ.

೧

ತಾವರೆ

೩

ಕೆಂಪು ಬಿಳುಪನು ತೆಗೆದು ಸೊಂಪಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತ
ಕಣ್ಣು ಮನಗಳಿಗೆ ಹಿತವೀಯಲೆಂದು,
ಮೃದುವೆಂಬ ಗುಣಕಿಲ್ಲಿ ಒದವಿತೋ ರೂಪೆನಲು
ಬಣ್ಣನೆಗೆ ಸಿಲುಕದಿಹ ಮೆಲುದಾರದಿ
ಎಸಗಿದಂತಿಹ ದಳದ ಪಸರಿಸಿದ ಸೊಬಗಿದನು
ಇನ್ನೆನಿತು ಹೊಗಳಿದರು ಅತಿಯಾಗದು.
ಒಡಲ ಮಾರ್ದವವಿಂತು ಗೆಡೆಯಾಗಿ ವರ್ಣದಲಿ
ಚಿನ್ನವನು ನರುಗಂಪು ನೆರೆದಂತಿದೆ.

೪

ರೂಪದೊಳಗಿಂತೊಂದು ಸೈಪು ಮೈವೆತ್ತಂತೆ
ಈ ಸೌರಭದೊಳೊಂದು ಸೈಪೆಸೆವುದು.
ತಿಳಿದು ತಿಳಿಯದ ನಿನ್ನ ಮೆಲುಸೋಂಕ ಮೆಯ್ಯಂಪು
ನಾಸಿಕದ ಸೀಮೆಯನು ಸೇವೆ ಮೊದಲೆ
ಹೃದಯದೊಳಹೊಗುತೆ ಅದ ಕದಿಯುವುದು; ಕೃತ್ರಿಮವ
ಅರಿಯದೆಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕಾಣದವರ
ಬಗೆಯ ಸಿರಿವೊಗದನಿಸು ನಗೆಯಿಂದ ಗೆಲ್ವಂತೆ;
ಸರಿ ಅವರ ಮಾಯೆಗೀ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ.

೫

ಅತಿಯಾಗಿ ವಿಷವಹುದಮೃತವಹುದು ಮಿತದಿಂದ
ಎಂದು ಲೋಕಕೆ ಕಲಿಸಲೆಂಬ ತೆರದೆ,
ಕುಸುಮಗಳ ಕುಲದಲತಿಹೆಸರಾದ ಗೆಳತಿಯರ
ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸೌರಭವನು

ತಾವರೆ

ಮಿತಿವಿಾರದೊಲು ಜಗಕೆ ಹಿತವಾಗಿ ಸೊಗಯಿವೊಲು
ಮೇಳವಿಸಿ ಸೊಬಗಿಗಾದರ್ಶವಾಗಿ
ಹರಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಿದಕೆ ದೊರೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗ
ಬಾಳುವೆಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಮೆರೆವೆ ನೀನು.

೩

ಇದರಿಂದಲೇ ಜಗದೆ ಪದದ ಸೊಗದಲಿ ಅರ್ಥ
ಬೆರೆದು ಕಾವ್ಯದ ಜಾತಿ ಉದಯವಾದ
ಅಂದಿನಿಂದಿವರೆಗೆ ಬಂದ ಕವಿಗಳ ನುಡಿಯ
ನೆರಿಗೆಗೆಲ್ಲಕು ನೀನು ವಿಷಯನಾಗಿ,
ಸಿರಿಯ ಮನೆಯೆಂದು ನೇಸರನ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯೆಂದು
ಬೊಮ್ಮನಿಗೆ ತೌರೆಂದು ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತು
ಕುಸುಮಗಳ ಕುಲದ ಹಿರಿಜನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು
ಸನ್ಮಾನವನು ಧರಿಸಿ ಜಗದೆ ನಿಂತೆ.

೩

ಹಿರಿಯತನವಿದು ನಿನಗೆ ಅರಸಿ ಬರಲಿಲ್ಲವಲೆ
ಯಾರನೂ ನೀ ಕೂಗಿ ಕರೆವುದಿಲ್ಲ;
ಬೆಳೆದ ತಾಣದಿ ನೀನು ಕಳೆವೆರೆದು ನಿಂದಿರಲು
ದಾರಿಹೋಕರು ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ತಣೆದು,
ತಮ್ಮ ತಾವರಿಯದಂತುಮ್ಮಗಳನು ಮರೆದು
ಅರಿಯದೆಯೆ ಮನದೆ ಶಾಂತಿಯ ಪಡೆವರು;
ಬಳಗಿರುವ ಗುರು ಜನಕೆ ತಿಳಿಯದೆಯೆ ಜೇತನವ
ಸರಿಪಡಿಸುವಂತಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಹದನು.

ಕಾವರೆ

೮

ಪಂಕದಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅದರಂಕದಲೆ ಹಿರಿದಾಗಿ
ಅದರ ವಿಮಲಾಂಶವನು ಬೇರೆವಡಿಸಿ
ಚಾರುರೂಪವ ಧರಿಸಿ ನೀರಿನೊಡನಾಡುತ್ತಲಿ
ಚದುರನಗೆಯಿಂದೆ ಗಾಳಿಯನು ಸಾರ್ದು
ನೆಲನಿಂದಲೆಂತಂತನಿಲನಿಂದ ಜಲದಿಂದ
ಬಳ್ಳಿದಹ ಕಣಗಳನೆ ಆಯ್ದು ತೊಟ್ಟು
ಬಳಹೊರಗೆ ಚೆಲುವ ನೀನಳವಟ್ಟು ರೀತಿಯಿದು
ಉಲ್ಲೇಖಿವುದು ನಿನ್ನ ಸೌಜನ್ಯವ.

೯

ಘನತೆ ಇದು ನಿನಗೊಗೆಯೆ ಎನಿತು ಯುಗ ಯುತಿಸಿದೆ
ದೋಷವೆನಗೇಕೆ ಗುಣವಿರಲಿ ಎಂದು?
ಎನಿತು ಸಾಸಿರ ಜನ್ಮ ಅನವರತ ಆಶಿಸಿದೆ,
ವಿಾಸಲಾಗಿಸಿದೆ ಈ ಸೆಲೆಗೆ ಬದುಕು?
ಹರಿ ನಿನಗೆ ಆತುಮವನೆರೆವ ದಿನದಲಿ ಅವನ
ಯಾವ ವರವನು ನೀನು ಕೇಳ್ವ ಕತದಿ
ಎಲೆಗಳಲಿ ಬೇರಿಸಲಿ ದಳಗಳಲಿ ಕಾವಿನಲಿ
ಈ ವಿವೇಚಕಗುಣವ ಹೊಯ್ದನವನು.

೧೦

ದೇವನಿರವಿಗೆ ಜಗದೆ ಪಾವನತೆ ಸಲೆ ಸಾಕ್ಷಿ
ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪ್ರೇಮಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ;
ಪ್ರೇಮ ಕಾಂಬುದತಿಕ್ಷಮಾಮತಿಯೊಳೊಮ್ಮೆ
ಅಘದೊಡನೆ ನೇಹವನು ಬೆಳೆಸಿದಂತೆ ;

೪

ತಾವರೆ

ಚೆಲುವು ಬಲ್ಲುದು ಮನವ ಗೆಲುವುದನು, ಬಹುವೇಳೆ
ಎದೆಯ ತುಂಬದು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ;
ಪಾವನತೆಯೊಂದು ಇದ ಗೈವುದೆಲ್ಲೆಡೆ ಸಮಯ ;
ಅದರಿಂದೆ ನಿನಗೆ ನಾ ವಂದಿಸುವೆನು.

೧೧

ಹಿಂದಾವ ಜನಕೆ ಏನೊಂದು ಸತ್ಯವ ಸಾರಿ
ನಯದೊಳವರನು ನೀನು ನಡೆಯಿಸಿದೆಯೊ ;
ಇಂದು ಸನ್ನವೊಲೆನಿತು ಮಂದಿಗಿನ್ನಾವುದನು
ದಯೆಗೆಯ್ದು ನೀನಿಂತು ತಿಳಿಸುತಿಹೆಯೊ ;
ಮುಂದೆ ಬಹ ಬಹುಶಿಷ್ಯವೃಂದಕಾವುದನಿಂತೆ
ಕಲಿಸಲಿಹೆಯೋ ದೇವದೂತ ನೀನು ;
ಸುಂದರಾಕೃತಿಯೆ ಆನಂದದಾಶ್ರಯವೆ ಇದ
ನಿಲುಕಲಾರದೆ ಇಹೆನು ಎನ್ನ ಮನದಿ.

೧೨

ಬಾಳೈಯ ದೇವವೈತಾಳಿಕನೆ ಬಹುಕಾಲ ;
ಮೆಲುನುಡಿಯೊಳೊಡೆಯನನು ಇಂತು ಸಾರು ;
ಸ್ತುತಿಸವನ ಕಾರುಣ್ಯದತಿಶಯವನವನಿಂತು
ಹಲಗುಣವ ನಿನಗೆ ದಯೆಗೆಯ್ದು ಕತದಿ ;
ಫಲಿಸುವೊಡೆ ಬಾಳು ಹರಿಯೊಲವು ಬೇಕದರಂತೆ
ತೃಷೆ ಬೇಕು ಹೃದಯದಲಿ ಎನುತೆ ನಿನ್ನ
ಎದೆವೊಗುವ ರೀತಿಯಲಿ, ಚದುರ, ಲೋಕಕೆ ಸಾರಿ
ಎಸೆದು ನಿಂದಿರು ಇಂತು ನಿತ್ಯನಾಗಿ.

ಗಾಂಧಿಯವರ ದರ್ಶನ

ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮಹಾತ್ಮ
ಗಾಂಧಿಯನು ನೋಡಲಿಕೆ
ಬಂದೆವಿಲ್ಲಿಗೆ ಲೋಕ
ಬಾಂಧವನ ದರುಶನಕೆ.

ಜನದ ಸೇವೆಯಲಿ ಮೆಯ್
ಸೋತನಿವನೆಂದರು.
ಅನುವಾನ ಬರಿದು ಇದು,
ಭೀತಿ ಬಹುಬರಿದು.

ಸೋತವನ ಮೆಯ್ಯೆ ಇದು ?
ಅಲಸಿದನೆ ಇವನು ?
ಈತ ಸೋತಿಹನೆನಲು
ಗೆಲಿದವರು ಎಲ್ಲಿ ?

ಎಳೆಯ ಮಗುವಿನ ಮೊಗದ
ನಗೆಯಿಹುದು ಮೊಗದೆ ;
ಇಳೆಯರಸರಿಗೆ ಬರದ
ಬಗೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ;

ತಾವರೆ

ಅನುಜರೊಡನಾಡುತಿಹ
ಹಿರಿಯನುರುಸರಸ ;
ಮನುಜರಾಟವ ನೋಡಿ
ಕರಗಿರುವ ಕರುಣೆ ;

ತಾಪಸ ವೃತ್ತಿಯಲಿ
ಘನಿಸಿರಲು ತೇಜ
ದೀಪವೋ ದೇಹವೋ
ಎನಿಸುತಿಹ ಒಡಲು.

ನೋಲೆಂಬ ಮಾತುಂಟೆ
ಕರುಮವೀರನಿಗೆ ?
ಮೇಲಮೇಲೈಲಲ್ಲೆ
ಹರಿಯ ದಾಸರಿಗೆ ?

ಹರಿಯ ಹಿರಿಯಾಳಿವನು
ಗಾಂಧೀ ಮಹಾತ್ಮ.
ಕರುಣಿಪನು ಹರಿ ತನ್ನ
ಬಾಂಧವಗೆ ಶುಭವ.

ನಾಕು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆ
ಎಂದು ಹರಿ ಇವನ
ಬೇಕೆಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ನಿಂದಿಹನು ಕೆಲದೆ.

ತಾವರೆ

ಬಿಡುವ ಕೇಡೆಂದೆನುವ
ಮರುಳುತನ ಒಂದು
ಕಡೆಗಿರಲಿ ; ಬಂದೆಲ್ಲ
ಎರಗಿ ಹಿರಿಯನಿಗೆ.

ಭರತವನಾತೆಯ ಹಿರಿಯ
ಕುವರನಿಗೆ, ಹರಿಯ
ಹಿರಿಯ ದಾಸಗೆ, ಬಂದು
ಇವನಿಗಿಂದೆರಗಿ.

ಇವನ ಧರಿಸಿದ ಭೂಮಿ
ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಇದು ;
ಇವನ ನೋಡಿದ ನಾವು
ಧನ್ಯರಾವೆಂದು.

ಕೋಗಿಲೆ

ಕೋಗಿಲೆ! ಕೋಗಿಲೆ!

ಎಂತ ಹೆಸರು ಊರಿಗೆ!
ಹೇಗೆ ಇಹುದೋ, ಎನಿತು ಸೊಗಸೋ,
ಇಂತ ಹೆಸರ ಊರದು!

ಕೊಟಿಗೆಹರ ತೆರುವಿಗೆ

ಏಳು ಕೂಗು ದೂರದೆ,
ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳಬಹವೊಲಿರುವ
ಮಾಲೆಯಾದ ಮಲೆಯೆಡೆ ;

ಮೂರು ನೀರಸುಳಿಯುತ

ಮಲೆಯ ತಲೆಯ ಮುಟ್ಟುತ
ಧೀರವಾಗಿ ಪಡುವಣಿಂದ
ಸುಳಿಯುವೆಲರೊಳಾಳುತ ;

ತಳಿರು ಹೂವು ಸೊಗಯಿಸೆ

ಪರಿಮಳಿಸುವ ವನದಲಿ ;
ಮಲೆಯ ನೀರು ಸೇರಿ ನಡೆವ
ಸರಳನೊಂದು ಬದಿಯಲಿ ;

ಶಾವರಿ

ಅಲ್ಲಿ ಇಹುದು ಕೋಗಿಲೆ.
ಎಂತ ಸೋಗಸ ಊರದು !
ಮೆಲ್ಲನುಸುರು ಹೆಸರನು ;
ಅಂತ ಸೋಗಸ ಹೆಸರದು.

ತಳಿರ ಮರೆಯೊಳಿರುತ ಕರೆದು
ಕಾಣದಿಹುದೆ ಕೋಗಿಲೆ ;
ಸಲುವುದಿದೇ ಬಣ್ಣನೆ
ಜಾಣು ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ.

ಉಳಿದ ಊರು ಮನೆಯ ಗುಂಪು,
ಕಡೆಗೆ ಎರಡು ಮರಗಳು ;
ಮಲೆಯೆ ವನವೆ ಊರು ಇಲ್ಲಿ ;
ನಡುವೆ ಎಲ್ಲೊ ಮನೆಗಳು.

ಉಳಿದ ಊರು ಬರಿಯ ಜನದ
ಬಾಳು ಬೀಳು. ಕೋಗಿಲೆ
ಎಲರ ಮಲರ ಕಂಪು ಸೊಂಪು
ಮೇಳವಿಸಿದ ತೋಂಟವು.

ಪಾರಿವಗಳ ಕೂಜನದ,
ಗಿಳಿಯ ನಲವ ಕೂಗಿನ,
ನೂರು ತೆರನ ಹಕ್ಕಿಯ
ಉಲಿವ ಮೇಳ ಕೋಗಿಲೆ.

ತಾವರೆ

ಹೇರಿಳೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ
ಜೇನು ಹೂವ ಬಳ್ಳಿಯ
ಬೇರಿನಿಂದ ಕಾವಹಲಸ
ತಾಣ ನಮ್ಮ ಕೋಗಿಲೆ.

ನನ್ನ ಜನದ ಮನದ ನಯ
ಸಂತಸವನು ಸಾರುವ
ಚಿನ್ನದಂತ ಹೆಸರ ಮೆರೆವ
ಶಾಂತಿಯೋಣಿ ಕೋಗಿಲೆ.

ಕೋಗಿಲೆ! ಕೋಗಿಲೆ!
ಎಂತ ಹೆಸರು ಊರಿಗೆ!
ಹೋಗಿ ನೋಡು, ಊರನು,
ಶಾಂತಿಯೊಂದು ನೆಲೆಯನು.

ಮಾಂಬಿ

೧

ಮಾಂಬಿ ನಮ್ಮ ನಾಯ ಹೆಸರು.
ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತು ದಿವಸ
ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅದನು
ಕೊಂಗರವನು ಕರಿಯನೊಬ್ಬ
ನಾಯಿ ಮರಿ ಬೇಕೆ ಎಂದು
ನಮ್ಮ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದ.
ತಾಯಮೊಲೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಇಷ್ಟು
ಚಿಕ್ಕಮರಿಯ ತರುವರೇನೊ
ಎಂದು ಅವನ ಬಯ್ಯು ಅಮ್ಮ
ನಾಲ್ಕು ಹಣಕೆ ಕೊಂಡಳದನು.
ಅಂದು ಮಾಂಬಿ ನಮ್ಮದಾಯ್ತು ;
ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ, ಮುದ್ದು ಮಾಂಬಿ.

೨

ಮಾಂಬಿ ಹೆಸರು ಮಾಂಬಿ ಅಲ್ಲ ;
ರೂಬಿ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಅಣ್ಣ
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಅದನು ಅಂದೆ
ರೂಬಿ ಎಂದು ಕರೆದ ; ತಾತ
ನಾಯಿಗೇಕೊ ನಾಮಕರಣ
ಎಂದು ಕೋಪಿಸಿದರು. ಶುಂಡಿ,
ಬಾಳು ತಿರುಗದಿರುವ ಕೂಸು,
—ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮಾತು ಬರದು—

ತಾವರೆ

ತೊದಲಿ ಮಾಂಬಿ ಎಂದಳದನು.
ಅವಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಕೂಡ
ವೊದಲು ಆಟಕಂತೆ ಕರೆಯೆ
ಮಾಂಬಿ ನಿಂತು ರೂಬಿ ಹೋಯ್ತು.

೩

ಬಂದ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ,
ತಾಯ ನೆನೆದುಕೊಂಡೊ ಏನೊ,
ಕಂದನಲ್ಲೆ, ಮಂಕನಂತೆ
ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ
ಇಳಿಸಿದೊಡನೆ ಬಹಳ ದಿವಸ
ಮನೆಯ ಕಂಡ ನಾಯಿಯಂತೆ
ಚಳಿಗೆ ಅಡಕವಾದ ಒಂದು
ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತು. ಇದು
ಏಕೊ ಎಂದು ನಾವು ಹೋಗಿ
ಎಬ್ಬಿಸೋಣೆ ಎನಲು, ಅಮ್ಮ,
ಸಾಕು ಬಿಡಿರೆ, ಹೊಸದು, ಪಾಪ,
ಇರಲಿ, ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

೪

ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಮಾಂಬಿ ಅಂದು
ಒಂದು ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ
ಅಮ್ಮನನ್ನು ನೆನೆದು ಮರುಗಿ
ಬಳಿಕ ಅವಳ ಮರೆತೆಹೋಯ್ತು.

ತಾವರೆ

ಮಾರನೆ ದಿನ ನಾವು ಎಲ್ಲ
ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು
ತಾರಮಾರ ಮನೆಯಲೆಲ್ಲ
ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎದ್ದು
ಹಾಸಿಗೆಯಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳಲು,
ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಲವನ್ನು
ಕಾಸಿನಷ್ಟು ಆಡಿಸುತ್ತ
ನ್ಯಾಸ್ತಬೇಡಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ.

೫

ಎಂತ ಮುದ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಬಿ!
ಅದರ ಮೂಗು, ಅದರ ಬಾಯಿ,
ದಂತದಂತ ಅದರ ಹಲ್ಲು,
ಕೆಂಪು ಹೊಳಪ ಅದರ ಕಣ್ಣು,
ಜೋಲು ಕಿವಿ; ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ!
ಚೆಲುವನಾಯಿ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ.
ಬಾಲ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿ
ಎಲ್ಲಕಿಂತ ಬಹಳ ಚೆನ್ನ;
ಹುಬ್ಬುನೋಡೆ ಸಿಂಹದಂತೆ
ಭೀತಿಯಾಗುವಂತೆ ಇಹುದು;
ಅಬ್ಬರಿಸುವ ಕೂಗು ಬೇರೆ;
ಎಳೆಯ ಸಿಂಹ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ.

ತಾವರೆ

೬

ಹಾಲಿಗೊಂದು ತಟ್ಟಿ ಅದಕೆ ;
ಕೊರಳಿಗೊಂದು ತೊಗಲಪಟ್ಟಿ ;
ಮಾಲೆಯಂತೆ ಎರಡು ಅಡಿಯ
ತೆಳುವ ಕೊಂಡಿ ಸರಪಳಿ ;
ಮಲಗುವುದಕೆ ಗೋಣಿಪಟ್ಟಿ ;
ಇರಲು ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ
ಚಳಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಮೂಲೆ ;
ಎಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತಿಂತು.
ಒಳ್ಳೆ ಸುಟಿಯ ನಾಯಿ, ಮಾಂಬಿ ;
ಇದನು ನೋಡಿ ಇನ್ನುತಾನು
ಇಲ್ಲೆ ಇಹುದ ತಿಳಿದು ಮನೆಯ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತೆನ್ನದೆಂದು.

೭

ಯಾರು ಬರಲಿ, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ
ಗೊರ್ ಎಂದು ಹೆದರಿಸುವುದು ;
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ನಡೆಯೆ
ಅವರ ನೋಡಿ ಬಗುಳುವುದು ;
ತಾನು ಏನೊ ಹಿರಿಯ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದಂತೆ, ಜಂಭದಿಂದ
ಏನೊ ಒಂದು ಠೀವಿಯಿಂದ,
ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವುದು ;
ಒಮ್ಮೆ ನಾವು ಬರಲು ಬಗುಳಿ,
ನಾವು ಎಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ
ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಮೂಲಗುತ್ತ
ಕ್ಷಮೆಯ ಬೇಡಿ ಎರಗುವುದು.

ತಾವರೆ

೮

ಮಾಂಬಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ
ಸುಂದರೀಗೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ
ಗೊಂಬೆ ಬೇಡವಾಯ್ತು; ಅವಳು
ಅದರ ಬಳಿಯೆ ಕುಳಿತು ಅದರ
ಕಾಲ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು, ಕಿವಿಗೆ
ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ಆಡಿಸುವಳು;
ಬಾಲ ನುಲಿಚಿ ಗೊರ್ ಎನಲು
ನೋಡಿ ಬಹಳ ನಗುವಳು;
ಪೇಟಿಯಿಂದ ತಂದ ಗೊಂಬೆ
ಹೀಗೆ ಇಹುದೆ? ಇನ್ನು ಇವಳ
ಕಾಟ ಇಲ್ಲ ಗೊಂಬೆಗೆಂದು
ಅಮ್ಮ ಅಂದು ಹೇಳಿದಳು.

೯

ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಿಲೆ
ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಎನ್ನ ಬೇಕು.
ಕಾವಲಾಯ್ತು ಮನೆಗೆ, ನಮಗೆ
ಜೊತೆ, ನಮ್ಮ ಸುಂದರೀಗೆ
ಗೊಂಬೆ; ಎಲ್ಲ ನೋಡಿ ತಾತ
ನಾಯಿಮರಿಯ ಕೊಂಡುದೇನೊ
ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸವಾಯ್ತು,
ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರು.
ಅಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ, ಮಾಂಬಿಗಿಂದು
ವ್ಯಾಸು ಆಯ್ತು ಎಂದು ನಕ್ಕು.
ಸಣ್ಣನಾಯಿ; ಆದರೇನು?
ಬುದ್ಧಿ ಇರಲು ವ್ಯಾಸು ಇಲ್ಲೆ ?

ಶಾವರೆ

೧೦

ಹೀಗೆ ಇರಲು, ಒಂದು ವರುಷ,
ಮಾಂಬಿಯೊಡನೆ ಆಟದಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಂತೆ
ಒಂದು ವರುಷ ಕಳೆದುಹೋಯ್ತು.
ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲು ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ ;
ಮನೆ ಬೀದಿ ಕೋಟೆ ಪೇಟೆ
ಹಳ್ಳಿ—ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯು ನಮ್ಮ
ಜತೆಯೊಳಿಹುದು ; ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ
ಇವರ ಮನೆಯ ನಾಯಿ ಬಹಳ
ಒಳ್ಳೆ ನಾಯಿ ಎಂದೆನುವರು ;
ಅವರು ಇವರು ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ
ಜನವ ಮಾಂಬಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು.

೧೧

ಒಂದು ದಿವಸ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ
ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು
ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ ಮಾಂಬಿ
ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಯ್ತು ;
ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಅಣ್ಣ
ಸಿಕ್ಕದಿರಲು ಚಿಂತೆಯಿಂದ
ಎತ್ತ ಹೋಯ್ತು ಎಂದು ಮನೆಗೆ
ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಂದರಂದು.
ಹೋದ ನೋವ ಸುಂಗಿ ನಾವು,
ಮಾತನಾಡೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು
ಬೈದಹಾಗೆ ಆಗೊಡೆಂದು,
ಬಾಯತೆರೆಯದಿದ್ದೆವೆಲ್ಲ.

ತಾವರೆ

೧೨

ಮೂರು ದಿವಸ ಹೀಗೆ ಇರಲು
ವಾಂಬಿ, ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟ
ಸೂರ್ಯನಂತೆ, ನಾಲ್ಕನೆ ದಿನ
ಉದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂತು.
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲ
ಓಟದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿಹುದು ;
ಏದುತಿಹುದು ಓಡಿ ಓಡಿ ;
ಏನು ಅದರ ಸಂತಸವೋ !
ಏನು ಹೆಮ್ಮೆ ಏನು ಕುಣಿತ !
ಏನು ಓಟ ತಾರಾಟ !
ಮಾನ ಇಷ್ಟು ಇಲ್ಲದಂತೆ
ಆಡಿತು ಅತಿಸಂತಸದಲಿ.

೧೩

ನಮಗು ಬಹಳ ತುಷ್ಟಿಯಾಯ್ತು ;
ಅದನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮುದ್ದಿಸಿದೆವು ;
ಭ್ರಮೆಗೆ ಆಮ್ಮ ಮೂರುದಿನದ
ಹಾಲ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟೆಗಳದಕೆ.
ತಾತ, ವಾಂಬಿ ಒಳ್ಳೆ ನಾಯಿ,
ಮನೆಯರಿಯಿತು, ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ
ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ ದಾರಿತಪ್ಪಿ
ಎತ್ತಹೋಯ್ತೊ ಏನೊ ಎಂದು,
ಎಂದು ಅದನು ಹೊಗಳಿದರು.
ಮೂರು ದಿವಸ ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದ
ಸುಂದರೀಗೆ ಆಟಕದರ
ಜಾಲ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕಿತಂದು.

ತಾವರೆ

೧೪

ನನಗೆ ಒಂದು ನೋವು ಈಗ.
ನಮ್ಮ ಆಳು ನರಸ, ಅವನ
ಮನೆಯಲೆರಡು ಪಾರಿವಾಳ
ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿವಸ
ಮಾಂಜಿ ಅವನ ಜತೆಗೆ ಹೋಗಿ
ಆಂಗಳದಲಿ ಕುಳಿತು ಇದ್ದು,
ನಂಜಿಕೆಯಲಿ ಪಾರಿವಾಳ
ಬಳಿಗೆ ಬರಲು, ಅದನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂದಿತಂತೆ. ನರಸ ಅದನು
ಬಿಡಿಸಲೆಷ್ಟೊ ಮಾಡಿದನು.
ಒಂದೆ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಅದನು
ತಿಂದೆಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ ಮಾಂಜಿ.

೧೫

ಮಾಂಜಿಗಂದು ಅಣ್ಣನಿಂದ
ಬಹಳ ಏಟು. ಅವರು ಅದನು
ಕಂಬಕದರ ಸರಪಳಿಯಲಿ
ಕಟ್ಟಿ, ಅದರ ಮುಖದಮೇಲೆ,
ಕಾಲಮೇಲೆ, ಬೆನ್ನಮೇಲೆ,
ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡದಂತೆ,
ನೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆದರದನು.
ಇಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ, ಎಂದು
ಹೇಳುವಂತೆ, ಮಾಂಜಿ ಬಹಳ
ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಅತ್ತಿತಂದು.
ಹಾಳು ಹಕ್ಕಿ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು
ಮಾಂಜಿಷ್ಟು ಗಾಸಿಯಾಯ್ತು!

ತಾವರೆ

೧೬

ಮರಳಿ ಮಾಂಚಿಯನ್ನು ಯಾರೊ
ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರೊಮ್ಮೆ.
ಅರಿತ ನಾಯಿ ಸಮಯನೋಡಿ
ಮನೆಗೆ ತಾನೆ ಬರುವುದೆಂದು
ನಮ್ಮ ತಾತ ಹೇಳಿದರು.
ಮಾರನೆದಿನ ಬಂದೆಬಂತು.
ಚಿಮ್ಮಿಹಾರಿ ಕುಣಿದು ತನ್ನ
ಸಂತಸವನು ಸೂಚಿಸಿತು.
ಓಡಿಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಬಹುದು
ಆಟವಾಯ್ತೆ, ನಿನಗೆ ಏನು
ಧಾಡಿ ಬಂತು, ಎಂದು ಅದನು
ಮತ್ತೆ ನಾವು ಮುದ್ದಿಸಿದೆವು.

೧೭

ಎರಡನೆ ಸಲ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ
ಬಂದು ಮಾಂಚಿ, ಏಕೆ ಏನೊ,
ಚುರುಕು ತಪ್ಪಿ ಮಂಕನಾಯ್ತು ;
ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರಿಸಿತು ;
ಏನು ಇಲ್ಲ ಎಂದೆ ಇರಲು
ಕುಡಿವ ಹಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು ;
ಮೌನವಾಗಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿ ಇಹುದು ಬಹಳವಾಯ್ತು ;
ದನದ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿ,
ಅದಕೆ ಏನೊ ಒಂದು ರೋಗ,
ಗುಣಕೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ, ನಾಯಿ
ಉಳಿವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದರವರು.

ಶಾವರಿ

೧೮

ಮೂಗು ಜೀವ! ಹೇಳಬರದು ;
ಆದರೇನು ನೋವು ಉಂಟು ;
ರೋಗ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಯ್ತು ;
ದಿನಕೆ ದಿನಕೆ ಹಾಲೆ ಬೇಡ.

ತಾತ, ಅದರ ಪಾಡು ನೋಡಿ,
ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎಂದು ಬಹಳ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ,
ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿ, ಎನ್ನುವರು.
ಎನಲು ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಕ್ಕಿ,
ಬಾಯ್ಗೆ ಬೇಡ, ಸುಮ್ಮನಿಹುದು.
ತನಗೆ ಕೃಪೆಯ ತೋರಿದುದಕ್ಕೆ
ವಂದಿಸುತ್ತ ಮೂಲಗುವುದು.

೧೯

ದಿನಕೆ ದಿನಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಂಬಿ
ಮರುಗಿ ಕೊರಗಿ ಕುಸಿದು ಹೋಯ್ತು ;
ಕೊನೆಯ ದಿವಸ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ
ಕಲ್ಲು ಮಂಚದಡಿಗೆ ಹೋಗಿ,
ಮುನ್ನ ಕಾಲ ಚಾಚಿ, ತಲೆಯ
ನೆಲದೊಳಿಟ್ಟು ಮಲಗಿತ್ತಲ್ಲಿ.
ಚಿನ್ನ, ಮಾಂಬಿ, ಹೇಗಿರುವೆ,
ಎಂದು ನಾವು ಹೋಗಿ ನುಡಿಸೆ,
ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ
ಮೂಲಗುವುದು ಮರುಗುವುದು.
ಅಷ್ಟುದಿನದ ಆಟದ ಸುಖ
ನೋವಲೆಮಗೆ ಮರೆಯಿತಂದು.

ತಾವರೆ

೨೦

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಹೋಯ್ತು ಮಾಂಬಿ.
ನಾನು ನೋಡಲಾರದತ್ತೆ ;
ಸುಂದರೀಗೆ ಇನ್ನು ಜೀವ
ಗೊಂಬೆಯಿಲ್ಲ ಎನುತ ತಾತ
ವೋರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಿದರು ; ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ
ನೀರು ; ಅಣ್ಣ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲ
ಕಣ್ಣುನೀರು ಹಾಕಿದರು ;
ಕೊನೆಗೆ ನರಸ ಶವವನೆತ್ತಿ
ಹೂಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋದ ;
ನನಗೆ ಮನಸು ಮನೆಗೆ ಮನೆಯೆ
ಬರಿಯದಾದ ರೀತಿ ಇತ್ತು.

೨೧

ಆಳದೊಂದು ಹಳ್ಳವಾಡಿ
ನಾಲ್ಕು ಹಿಡಿ ಉಪ್ಪುಹಾಕಿ
ಹೂಳಿ ಅದನು ನರಸ ಮತ್ತೆ
ಬರಿಯ ಕೈಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.
ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಊರಲೆಲ್ಲೊ
ಹೋಗಬಾರದಿತ್ತೆ ಮಾಂಬಿ !
ಮಾರನೆಯಲೊ ಮೂರರಲ್ಲೊ
ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತಲಿತ್ತು !
ಬರದೆ ಇದ್ದರೂವೆ ಸಮನೆ ;
ಜೀವದಿಂದ ಇರಲು ಸಾಕು.
ಮರಳಿ ಬರದ ತೆರದಿ, ಎಲ್ಲು
ಇರದ ತೆರದಿ, ಹೋಯ್ತು ಮಾಂಬಿ.

ತಾವರೆ

೨೨

ಅಣ್ಣ, ಅದನು ಒಂದು ದಿವಸ
ಬಹಳ ಹೊಡೆದೆ, ಎಂಬರೊಮ್ಮೆ ;
ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನಹಾಲು
ಕೊಡದೆ ಹೋದೆ ಎಂಬಳಮ್ಮ ;
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ, ಅದನು ಬಹಳ
ಓಡಿಸಿದೆನು, ಎನುತಲಿಹನು ;
ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಡ
ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು
ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಯೋಚಿಸುವೆನು ;
ಎನುಮಾಡುವುದಕ್ಕು ಈಗ
ಸಮಯವಲ್ಲ ; ಮಿಂಚಿಹೋಯ್ತು.

೨೩

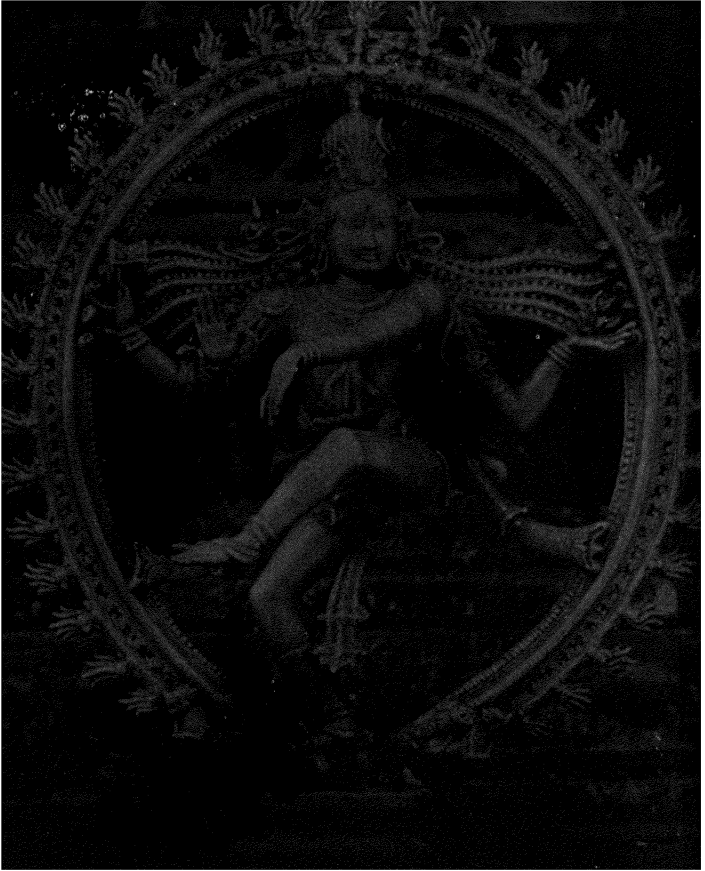
ಮಾಂಬಿ ಹೋಗಿ ಇಂದಿಗೀಗ
ಹತ್ತುದಿವಸವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು ;
ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಇಷ್ಟುದಿವಸವಾಯಿತೆನಲು ;
ಮಾಂಬಿ ಎಲ್ಲಿ ಆಕ್ಕು ಎಂದು
ನನ್ನ ತಂಗಿ ಇಂದುಕೇಳಿ
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಅಳುತ್ತ ನಿಂತ ;
ಅಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ, ಯಾಕೆ ಅಳು,
ಬೇರೆ ನಾಯಿ ತರುವ, ಎನಲು
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಕೋಪದಿಂದ,
ಯಾರಿಗಣ್ಣ ನನಗೆ ಬೇಡ,
ಎಂದ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಎಂದೆ.

೨೩

ಕಾವರೆ

೨೪

ಮಾಂಬಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಇನ್ನು
ಬೇರೆ ನಾಯಿ ಏಕೆ ನಮಗೆ?
ರಂಭಿಯಂತ ನಾಯಿ ಮಾಂಬಿ,
ಇನ್ನು ಅಂತ ನಾಯಿ ಉಂಟೆ?
ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು
ನನ್ನ ಮಾಂಬಿ ಸತ್ತೆ ನೀನು
ಎಂದೆವಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಅದು !
ಎನುತ ಆದನು ಹಿಡಿಯಹೋಗಿ
ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಕನಸನರಿತೆ.
ಕನಸೆ ಸರಿ, ಇನ್ನು ಮಾಂಬಿ,
ಬರಿಯದೊಂದು ಕನಸು ನೆನವು.

ನಟರಾಜ

ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯವನು ಬಣ್ಣಿಸೆ, ಪರಶಿವ,
ಪನ್ನ ಗೇಶನಿಗು ಅಸದಳವಪ್ಪುದು ;
ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯವಿದು ಭಾವಕು ಅಸದಳ
ನಟರಾಜಾ ! ನಟರಾಜ.

ಉಂಗುಟದಂಚಿನ ತುದಿಯೊಳು ನಿಂದಿಹ
ಅಂಗೋಪಾಂಗದ ಮೈಖರಿಯಂದದ
ಭಂಗಿಯು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಹುದು
ನಟರಾಜಾ ! ನಟರಾಜ.

ತಾಂಡವದಾವರ್ತದೊಳಖಿಳ ಬ್ರ
ಹ್ಮಾಂಡದ ಸರಣಿಯನೆಸಗುತಲೆಲ್ಲವ
ಭಾಂಡವನೊಡವವೊಲೊಡೆಯುವೆ ನೀನೇ
ನಟರಾಜಾ ! ನಟರಾಜ.

ಭೂಲೋಕ ಭುವರ್ಲೋಕಾದಿ ಲೋಕ
ಮಾಲೆಯ ಸಾಲ್ಗಳು ನಿನ್ನ ನಾಟ್ಯದಲಿ
ಕಾಲದಿ ಬರುವುವು ಕಾಲದಿ ಮರೆವುವು
ನಟರಾಜಾ ! ನಟರಾಜ.

ತಾಂಡವವಿದರೀ ಭರದೊಳಖಿಳ ಮೂ
ರ್ತಾಂಡರು ಚಂದ್ರರು ಉಡುಗಣ ಗಗನದ
ಭಾಂಡದಂತರದೆ ಚಲಿಸುತ್ತಲಿರುವರು
ನಟರಾಜಾ ! ನಟರಾಜ.

ತಾವರೆ

ಕಡುವೇಗದಿ ನೀ ಸುತ್ತುತಲಿಂತಿರೆ
ಪಡು ಮೂಡಲು ಕೀಳ್ಮೆಲೆಂದೆಂಬದು
ಬಡಗು ತೆಂಕಣವು ಮರೆದಿವೆ ನಿನ್ನೊಳು
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಕೇಶದಾಮವಿದು ನಾಟ್ಯದ ತೀವ್ರಾ
ವೇಶದಿ ಕೆದರುತೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಾನಾ
ಕಾಶದ ಎಸ್ತರವಾಗಿ ಕಾಣುತಿದೆ
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ವೇಗದ ಸುತ್ತಿನ ರಭಸದಿ ಪೃಥ್ವಿಯು
ಸಾಗರ ಬಾಂದಳ ತಿರುಹ ಬುಗರಿಯೊಲು
ವೇಗದೊಳೇ ನಿಶ್ಚಲಮೆನೆ ತೋರ್ಪುವು
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ತಾರುಮಾರು ಓಡಾಡುತಲಿಹವೊಲು
ತೋರುವ ಲೋಕದ ನಡೆನುಡಿಯೆಲ್ಲವು
ಸೇರಿಯೆ ಇಹುದೀ ನಾಟ್ಯದ ಲಯದಲಿ
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಡಮರುಕ ಡಕ್ಕಿಯ ಶಬ್ದವಿತಾನವು
ಕ್ರಮದಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಯನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿರಲು
ಭ್ರಮೆಯಿಂ ಚೇತನ ನಾನೆನ್ನು ತಲಿವೆ
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ತಾವರೆ

ಕುಬ್ಜನಾನಿಸನ ನಿನ್ನಯ ಮೃದುಪದ
ದಬ್ಜದ ತುದಿಯಂ ತುಳಿದಿಹೆ ಉದಯದ
ಅಬ್ಜದವೊಲು ಮೊಗ ಕಣ್ಣಳು ನಗುತಿವೆ.
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಭೀಕರವಾಗಿದೆ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತವು
ಆಕಾರವೆತ್ತ ದಯೆಯೊಲು ಸಗೆಯಿದೆ
ಶ್ರೀಕರ ಶುಭಕರ ಶಂಕರ ಪರಶಿವ
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಕೆಟ್ಟುದ ಕಳೆದದರೆಡೆಯಲಿ ಒಳ್ಳೆದ
ನಿಟ್ಟದನೆಲ್ಲೆಡೆ ಸಂತತ ಬೆಳೆಯಿಪ
ದಿಟ್ಟತನದ ನಟವಿದ್ಯೆಯಿದಪ್ಪುದು
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಎನ್ನೀ ಹೃದಯದ ದೋಷವನೆಲ್ಲವ
ನನ್ನಿಯ ಸಗೆಯಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಳಚಿ
ನಿನ್ನಡಿಗಿಡೆಯನು ಮಾಡಿಕೊ ನನ್ನಲಿ
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ಅಂದೀ ಬಾಳಿದು ಶಾಂತಿಯ ಕಾಂಬುದು
ಚಿಂದದ ನಿನ್ನಯ ನಾಟ್ಯದಿ ಕಲೆವುದು
ಕುಂದದ ಸುಖದಲಿ ತನ್ನನು ಮರೆವುದು
ನಟರಾಜಾ! ನಟರಾಜ.

ನಾಲ್ವತ್ತರ ನಲುಗು

ದನ :

ಅತ್ತೆಯ ಮಗಳೆ, ಮುತ್ತಿನ ಜೆಂಡೆ,
ಯಾವೆಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟೆನ್ನಾವೆಡೆ
ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು ನನ್ನನು ಕಂಡು
ಜೀವನವಿದ ಬೆಳಗಲು ನೀ ಬಂದೆ ?

ಮಾವನ ಮಗಳೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯರಳೆ,
ಲೋಕದ ಮಾತೆಯು ನನ್ನಯ ಬಾಳ
ಪಾವನಗೆಯ್ಯಲು ತಾನೊಲುವೆಯಲಿ
ಸಾಕಿದ ನಿನ್ನನು ಕಳುಹಿದಳಹುದು.

ಬಾಳಿನ ಬೆಳಕೆ, ಜೀವದ ಕಳೆಯೆ,
ಒದವಿದ ಸೊಗಸೆ, ನೀತಿಯ ನೆಲೆಯೆ,
ಹೇಳದೆ ಧರ್ಮವ ಕಲಿಸುವ ಗುರುವೆ,
ಬದುಕಿದು ಬದುಕೆ ನೀನಿದನುಳಿಯೆ ?

ತಾವರೆ

ಮಾರ್ದನ :

ಎನ್ನರಸ, ಚೆನ್ನರಸ,
ನಿನ್ನಡಿಯು ಸೋಂಕಿನಲಿ
ಎನ್ನೆದೆಯು ಕಲ್ಲರಳಿ
ಹೆಣ್ಣಾದೆ ನಾನು.

ಎನ್ನರಸ, ಪೊನ್ನರಸ,
ಚೆನ್ನಿಗನೆ ನೀನಾಗಿ
ತನ್ನದೆಂದೆನ್ನಸುವ
ಮನ್ನಿಸಿದನಹುದು.

ಚೆನ್ನರಸ, ದೊರೆ, ಎನ್ನ
ಕಣ್ಣು ತಣಿಸುವ ಹಸುರೆ,
ಎನ್ನುಸಿರಿನೊಳ ಉಸಿರೆ,
ರನ್ನ, ಸಂಪನ್ನ.

ಹನುಮನ ಗಿರಿ

ಹನುಮನಗಿರಿಯೆ ಸೊಗಸಿನ ನೆಲೆಯೆ
ಎನಿತೀ ನಿನ್ನಯ ಸೊಗಸೆನಿತು ;
ಎನಿತೀ ನಿನ್ನಯ ಶಾಂತಿಯ ತನಿರಸ
ಎನಿತೀ ನಿನ್ನಯ ವಿಮಲತೆಯು.

ನಿನ್ನನು ನೋಡಿದ ವೊದಲಲೆ ನಾನು
ಸೋತೆನು ನಿನ್ನೀ ಗುಣಗಳಿಗೆ ;
ನಿನ್ನಯ ಸಖ್ಯವನಾತಿಸಿ ನಿನ್ನನು
ಪ್ರೀತಿಸಿ ಬಳಿಯನು ಸಾರಿದೆನು.

ಅಡಿಯಲಿ ಸುಳಿಯುತ ಭುಜದಲಿ ನಡೆಯುತ
ನೋಡುತ ನೋಡುತ ನಿನ್ನನು ನಾ,
ಕಡೆವೊದಲಿಲ್ಲದ ನಿನ್ನೀ ಸೊಬಗಿನ
ಗಾಡಿಯನರಿತೆನು ಬಳಕೆಯಲಿ.

ಊರನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಲದಲಿ ಬಿದ್ದು
ಅಡಿಯನು ಸೇರುತಲೀ ದಾರಿ
ಎರುವುದಿಷ್ಟೆಯ ನೆಳಲಲಿ ನಿನ್ನಯ
ನಡುಗನು ಕಾಣದ ಭುಜದೆಡೆಯ.

ಬಹುದಿನ ನಿನ್ನಯ ಸ್ನೇಹದಿ ಬೆಳೆದಿಹ
ಆರಳಿಯ ಮರವಿದು ಸೊಗಸುವುದು.
ಸಹಜ ಸಖ್ಯವಿದು, ವಿಮಲತೆ ಉನ್ನತಿ
ಸರಳತೆಯಲಿ ಸರಿಯಹ ನಿಮಗೆ.

ತಾವರೆ

ಭುಜದಲಿ ನಿಂದು ಈ ಕಡೆ ನೋಳ್ವೆನೆ
ನೂರರ ಸಾವಿರದಲಿ ನೆರೆದ
ಪ್ರಜೆಯನು ಪೊರೆಯುವ ನಗರವು ದಿಕ್ಕಿನ
ಮೇರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದೆ; ಈ ಕಡೆಗೆ

ತಳಿರಿನ ಮರಗಳ ದೂರದ ಊರ್ಗಗಳ
ದಾರಿಯ ಗುರುತಿನ ಸಿಂಗರದಿ
ಮೆಲುಮೆಲನಿಳಿಯುತ ಮೆಲುಮೆಲನೇಳುತ
ಮೇರೆಗೆ ಹರಡಿದೆ ಹೊಲಬಯಲು.

ಸುತ್ತಲು ಸೊಗಸಿನ ತಾಣಗಳಿಲ್ಲಿ;
ಅವುಗಳಿಗಿಲ್ಲಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿ
ಉತ್ತಂಗಾಕೃತಿಮಧ್ಯದಿ ನೀನಿಹೆ;
ರವಿಯೆನೆ ಗ್ರಹಗಳ ವ್ಯೂಹದಲಿ.

ಇಲ್ಲಿ ತೋಪು; ಗೋಪುರ ಕಟ್ಟಿಹ
ನರಹರಿರಾಯನಗಿರಿ ಇಲ್ಲಿ;
ಇಲ್ಲಿ ಊರು; ಸಾರೆಗೆ ಗೌಡನ
ಕೆರೆಯುರು ನೀರಿನ ಹರಹಿಲ್ಲಿ.

ಒಂದೆಡೆ ಮರಳಿನ ಶಯ್ಯೆಯ ಕಾಲುವೆ
ಹೊಂಗೆಯ ಮರದಡಿ ಕಾಣುವುದು;
ಒಂದೆಡೆ ಮರಗಳ ಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ಗಂಗಾಧರನೀ ದೇಗುಲವು.

ತಾವರೆ

ದೂರದೆ ತಗ್ಗಿನ ಹೊಲದಲಿ ಕೊಳ ; ಆ
ಬದಿಯಲೆ ಮಂಟಪ ; ತಗ್ಗಿನಲಿ
ಓರಣೆ ಮರೆಯದೆ ಮರಗಳ ಸಾಲು
ಹುದುಗಿದೆ ದೆಸೆಗಳ ಕೊನೆವರೆಗೆ.

ನಿನ್ನೊಳು ನಿಂದು ಎಲ್ಲವ ನೋಡಲು
ಎಲ್ಲವ ಸೊಗಸಲಿ ನೀ ತೋರ್ಪೆ ;
ನಿನ್ನನು ಎಲ್ಲಿಂ ನೋಡಿದೆನಾದರು
ಎಲ್ಲಕೆ ನೀ ಮಿಗಿಲೆನೆಕಾಂಬೆ.

ಗೋಪುರಗಳಲಿ ನೆರೆಯಾಗಿರಿಗಳು
ತೊಳಗಲು ನೀನದ ನೋಡುತ್ತಲಿ
ತಾಪಸವೃತ್ತಿಯ ಶಾಂತಿಯೊಳಾಳುತ
ಎಳೆಯರ ಪೆರುಮೆಯೊಳುಬ್ಬಿರುವೆ.

ನೀನೇ ಪಾವನ ; ಶಿರದಲಿ ಹನುಮನ
ಧರಿಸುತ್ತೆ ಪಾವನತೆಯ ಮಡಿಸಿ,
ಸಾನುಕ್ರೋಶದಿ ಕೊಡುತ್ತಿಹೆ ಸಾರುವ
ಕರಗಿದ ಹೃದಯಕೆ ಶಾಂತಿಯನು.

ಹಿಮಗಿರಿ ಹಿರಿದು, ವಿಂಧ್ಯವು ಹಿರಿದು ;
ಆದರೆ ಅವು ಸರಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ;
ವಿಮಲನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸುಲಭನು ಆಗಿ
ಸೋದರ ನೀನಹೆ ಕಿರಿಯರಿಗೆ.

ತಾವರೆ

ನಿನ್ನಯ ಭುಜದಾಶ್ರಯವನು ಸೇರಿ
ಕವಿತೆಯನೆಸಗಿದೆ ನಾನೊಮ್ಮೆ ;
ಅಣ್ಣನ ಭುಜವಡರ್ಡೆಗಳೆಯನು ಹರುಷದ
ತವಕದೆ ನುಡಿಯುವ ಜಲ್ಪದೊಲು.

ಒಳ್ಳೆಯನಲ್ಲವು ನಿನ್ನೊಲು ನಾನು ;
ಆದರು ನಿನ್ನಯ ಸಖನಾಗೆ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಆಶಿಸಿ ಬಂದೆನು ನಿನ್ನೆಡೆ ;
ಸಾದರನಾಗುತ್ತೆ ನೋಡೆನ್ನ.

ನಿನ್ನಯ ವಿಮಲತೆ ಸೌಮ್ಯತೆ ಸರಳತೆ
ನಿನ್ನೀ ಉನ್ನತಿ ಪರತ್ಯಸ್ತಿ
ಇನ್ನಿನಿಸಾದರು ಬೆರೆಯಲಿ ನನ್ನಲಿ ;
ಅಣ್ಣಾ ಸಖನಾಗಿರು ನನಗೆ.

ಹನುಮನಗಿರಿಯೆ ಸೊಗಸಿನ ನೆಲೆಯೆ
ಎನ್ನಯ ನಿನ್ನಯ ಕೆಳೆಯಿಂತು
ಅನುದಿನ ಬೆಳೆಯಲಿ, ನಿನ್ನೀ ಹಿರಿತನ
ಎನ್ನೀ ಬಾಳಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿ.

ಕನಕದಾಸರ ಕತೆಗಳು

ಮುನ್ನೋಮ್ಮೆ ನಾ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಕೆಲವು
ಊರ ಹೆಸರನು ಕುರಿತ ಕತೆಗಳನು ಹೇಳಿದೆನು ;
ನೆನವಿಹುದೆ ಅದು? ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಜನಕೆ
ತಿಳಿವ ತರಲೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಕತೆಗಳು ಕೆಲವ
ಹೇಳುವೆನು, ಲಾಲಿಸಿರಿ. ಇವು ಬರಿಯ ಕತೆಯಲ್ಲ.
ರಾಮದೇವರು ತೆಲುಗು ಮಾತನಾಡಿರೆನಲು
ನೀವಿಂದು ನಂಬಿರಲೆ; ಪರಶಿವನು ಕನ್ನಡದಿ
ಬಂದಳೀಕೆ ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯ ಹೇಳಿದನು
ಎಂದು ನಾನೆನೆ ನಂಬಲಾರಿರಲೆ. ನುಡಿಯೆಲ್ಲ
ದೇವನಿಂದಲೆ ಬಹುದು ದೇವನನೆ ಹೊಗಳುವುದು ;
ಗೀರ್ವಾಣ ಭಾಷೆ ಹೂಣರ ಭಾಷೆಯಲಿ ಎಂತೊ
ಅಂತೆ ಕನ್ನಡವೆಂಬ ತೆಲುಗೆಂಬ ನುಡಿಗಳಲಿ
ಕೇಳಿಸುವುದವನ ನುಡಿಯೊಂದೆ. ಬದುಕಲಿ ನಡೆಯೆ
ದೇವರಾಡುವ ಮಾತು ಇಂತ ಅಂತಹುದಲ್ಲ
ಯಾರಿಗೇತರವಾತು ಬೇಕೆನಲು ಅದರಂತೆ
ಅವನು ನುಡಿಯುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವಿರಿ. ಅದು ಇರಲಿ.
ಇಂದು ನಾ ಹೇಳಲಿಹ ಕತೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು.
ಹರಿದಾಸರಲಿ ಹಿರಿಯರಲಿ ಗಣ್ಯರಾಗಿರುವ
ಕನಕದಾಸರ ಕುರಿತ ಕತೆ. ಅವರ ಬಾಳಿನಲಿ
ಅನುಭವಿಸಿ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಇದನು ಭಕ್ತಿಯಲಿ
ಸಾವಧಾನದಿ ಕೇಳಿ; ನಾ ಹೇಳ್ವ ರೀತಿಯಲಿ
ತಪ್ಪಿರಲು ಮನ್ನಿಸಿರಿ.

ಕನಕದಾಸರ ಜನ್ಮ

ಕುರುಬರಲಿ ಎಂಬುದನು ಕೇಳಿರುವಿರಲೆ. ಅವರು

ಬೇಡರಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದರೆಂದು ಕೆಲಜನರು
ಹೇಳುವರು ; ಇದು ತಪ್ಪು ; ದಾಸರೇ ಒಂದು ಕಡೆ
“ನಾವು ಕುರುಬರು ನಮ್ಮ ದ್ಯಾವರು ಬೀರೈಯೆ”
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಆ ಕೃತಿಯ ನಾ ಬಲ್ಲೆ.
ಯಾರೊ ಅವರನು ಇವನು ಕುರುಬ ಎಂದಿರಬೇಕು ;
ಅದಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದಾಸರು ಕೋಪಮಾಡದಲಿ,
ನಾವು ಕುರುಬರು ಅಹುದು ನಮ್ಮ ದ್ಯಾವರು ಕೂಡ
ಬೀರೈಯೆ ನಮ್ಮಜ್ಜ ಕುರಿಗಳನು ಮೇಯಿಸುವ
ನರಕುರಿಗಳನು, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿದರು
ಎಂದು ಅರಿವಹುದೆನಗೆ. ದಾಸರಿಗೆ ಗುರುಗಳಲಿ
ಬಹುಗಾಢಭಕ್ತಿ. ಈ ತೆರನ ಗುರು ಬಲ್ಲರು ;
ಅದರಿಂದ ದಾಸರನು ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ನುಡಿಸುವರು.
ಸಲಿಗೆಯಲಿ ಬರುತ ಹೋಗುತ ಗುರುವ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾತನಾಡುತ ನಿಲುವ ಕುರುಬರವನನು ನೋಡಿ
ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದಲಿ ಕೆಲಜನಕೆ ಅಸಮಾಧಾನ.
ಏನು ಇವನದು ಹೆಮ್ಮೆ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ಇವನು
ಕುರುಬರವ, ಚಾತಿಯಲಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯವ,
ಇವನಿಗೇನೋ ನಮ್ಮ ಗುರು ಮರುಳುಹೋಗಿಹರು,
ಎಂದು ಈ ಜನ ಒರಬರೊರಬರಲಿ ಗೊಣಗುವರು.
ಗುರುಗಳಿಗಿದೇನು ತಿಳಿಯದೆ? ಅವರು ಒಂದು ಸಲ
ಈ ಮೂಢಜನಕೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು
ಎಲ್ಲರೂ ಇರುವೆಂದು ಇಂತೆಂದು ನುಡಿದರು.
“ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಯೆಂದ ಮಾತ್ರಕೆ ತತ್ತ್ವ ಹೃದಯದಲಿ
ಸಿದ್ಧಿಯಾದಂತಲ್ಲ ; ಬಹು ಕಷ್ಟ. ನಾವೆಲ್ಲ

ತಾವರೆ

ದೇವರೆಲ್ಲಿಹನೆನಲು ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಇಹನೆಂದು
 ಒಡನೆ ನುಡಿವೆವು. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಇದ ತಿಳಿದಿಹುದು.
 ಆದರೂ ನಾವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯದೊಳು
 ಹರಿ ಇಲ್ಲಿ ಈಗ ಇಹನೆಂದು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
 ಬುದ್ಧಿಯೊಪ್ಪಿದ ತತ್ತ್ವ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿಹ ಊಟ.
 ಬದುಕಿನಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಮುನ್ನ ಅದು ನಮ್ಮ
 ಹೃದಯದೊಳಹೊಕ್ಕು ರಕ್ತದಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕು,
 ಅಸ್ಥಿಗತವಾಗಿ ಬಾಳನು ತಿದ್ದಿ ನಿಲಬೇಕು.”
 ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದ ಗುರುಗಳ ಮಾತ ಕೆಲಜನರು
 ನಿಜವೆಂದು ಮನದೊಳೊಪ್ಪಿದರು. ಕೆಲಜನ ಇದಕೆ
 “ದೇವರಿಹುದನು ಹೃದಯದೊಳಹೊಗಿಸಿ ರಕ್ತದಲಿ
 ಸೇರಿಸೆಂದರೆ ಏನು? ಅಸ್ಥಿಗತವಾಗಲಿಕೆ
 ಅದು ಏನು ಜ್ವರವೆ? ದೇವರು ಇರುವನೆಂಬ ನುಡಿ
 ನಿಜವೆ ಸರಿ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಹನು. ಇದನರಿಯೆವೆ?
 ಇದ ಮರೆದು ನಡೆವುದೆಂದರೆ ಏನು? ಏನು ಇದು?”
 ಎಂದು ತನ್ನೊಳು ತಾವೆ ನೆನೆದುಕೊಂಡರು. “ಕನಕ,
 ನೀನು ಇದಕೇನು ಹೇಳುವೆ” ಎಂದು ಗುರು ಕೇಳಿ,
 “ನನ್ನೊಡೆಯ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ಇದ ಬಿನ್ನಯಿಸಲೇಕೆ?
 ಪಾವನರ ಬದುಕಿನಲೆ ಬುದ್ಧಿಗೊಪ್ಪಿದ ತತ್ತ್ವ
 ಎದೆಯನಪ್ಪುವ ಮುನ್ನ ಕಾಲ ಕಳೆದಿರಬೇಕು.
 ಅದರಿಂದ ಇಂತು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯ್ತು; ತಾವು ದೊರೆ,
 ಉಳಿದವರು ಆಳು; ತಮಗಾದುದಕೆ ನೂರುಮಡಿ
 ಕಷ್ಟ ಇತರರಿಗಾಗಬೇಕು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯ.
 ಬುದ್ಧಿಯೊಪ್ಪಿದ ಪಾಟ ಮದುವೆದಿಬ್ಬಣದಾಟ;

ತಾವರೆ

ಸಿದ್ಧಿ ಮನವನು ಮನಕೆ ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ತಿಳಿನೋಟ.
 ನನ್ನ ದೇವರ ಇರವ ನಿಮ್ಮನುಗ್ರಹದಿಂದ
 ಇಂದು ತಿಳಿದಿಹೆನು. ಇನ್ನೆಂದು ಕರುಣಿಸುವಿರೋ,
 ಇನ್ನು ತಾವರೆತೆರನ ಅವನ ಪದಗಳನೆಂದು
 ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಾಣುವೆನೊ” ಎಂದುಸುರಿದರು.
 ಗುರು ಇದಕೆ ತಲೆಯ ತೂಗಿದರು ; ಸಂತೋಷದಲಿ
 “ ಕನಕಣ್ಣ ತತ್ತ್ವವನು ವಿವರಿಸುವ ರೀತಿಯಿದು
 ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ರೀತಿಯನು ಮನಕೆ ತರಿಸುವುದು.
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.” ಎಂದವರ ಹೊಗಳಿದರು.
 ಶಿಷ್ಯರಲಿ ತೃಪ್ತಿಗೇಡಿಗಳು ಇದ ಕೇಳುತ್ತೆ
 ಕುರುಬದಾಸನ ವೇಷ ನೋಡು, ಭೇಷಜ ನೋಡು,
 ಆಷಾಢಭೂತಿ ಈ ಕುರುಬ, ಎನ್ನುತೆ ಕೆಲರು
 ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲೆ ನೆನೆದರು. ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ
 ಗುರು ಇವರನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಓರೊರವನೆ ಕರೆದು
 ಓರೊರವನಿಗೆ ಒಂದು ಕಳಿತ ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣು
 ಕೈಗಿತ್ತು, “ ಈ ಹಣ್ಣು ತಿನಲು ನಿನಗೊಳಿತಹುದು,
 ಒಬ್ಬನೇ ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆಡೆ ನೋಡಿ
 ಇದ ತಿಂದು ಬಾ” ಎಂದು ಕಳುಹಿದರು. ದಾಸರನು
 ಬಳಿಗೆ ಕರೆದವರಿಗಿತ್ತಂತೆ ಅವರಿಗು ಒಂದು
 ಹಣ್ಣೆತ್ತು ಅವರಿಗೆಂದಂತೆಯೇ ಹೇಳಿದರು.
 ಸಂಜೆಯಲಿ ಮತ್ತೆ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ
 ಬಂದು ಸೇರಿರಲು ಹಣ್ಣನು ಕೊಂಡ ಶಿಷ್ಯರಲಿ
 ಗುರು ಒಬ್ಬನನು ಕರೆದು ಎಲ್ಲರೆದುರಲಿ ಅವನ
 ಹಣ್ಣನಾವೆಡೆ ತಿಂದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವನು

ತಾವರೆ

“ ಊರ ಮುಂಗಡೆ ತೋಪಿನಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮರನಿಹುದು
ಅದರ ಮರೆಯಲಿ ತಿಂದೆ ” ಎಂದದಕೆ ಹೇಳಿದನು.
ಗುರು ಅದಕೆ ಒಳಿತಾಯ್ತು ಎಂದು ಮತ್ತೊರ್ವನನು
ನೀನು ಯಾವೆಡೆ ತಿಂದೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು
“ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮಂಟಪದ ಹಿಂದೆ
ಕತ್ತಲಾಗಿಹುದು ಆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಭುಜಿಸಿದೆನು ”
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಗುರು ಲೇಸಾಯ್ತು ಲೇಸಾಯ್ತು
ಎಂದೆನುತ ಮತ್ತೊರ್ವನನು ಕೇಳಲವನೆಂದ
“ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳದಲಿ ನೀರಿಸಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅದ
ತಂದು ಎದ್ದೆನು ” ಎಂದು. ಹೀಗೆ ಗುರು ಎಲ್ಲರನು
ಓರೊರ್ವನಾಗಿ ಕೇಳುತ ಬರಲು ಅವನವನು,
ಕದದ ಸಂದಿಯಲಿ ತಿಂದೆನು ಎನ್ನುವವನೊಬ್ಬ,
ಕೋಣೆಯಲಿ ಕುಳಿತು ಬಾಗಿಲಿಗಗಳಿಹಾಕಿರಲು
ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ತಿಂದೆನು ಎನ್ನುವವನೊಬ್ಬ,
ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮರೆಯಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ನಿಂತು
ತಿಂದೆನೆನ್ನುವನೊಬ್ಬ, ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರೂ
ಒಂದೊಂದ ಹೇಳಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ದಾಸರ ಕೇಳಿ
“ ಗುರುದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ನಾನು ಹಿರಿಯಪರಾಧಿ.
ಒಳಿತಹುದು ತಿನ್ನೆಂದು ಆ ಪ್ರಸಾದವನೆನೆಗೆ
ಕೊಡುವಂದು ಯಾವನೂ ನೋಡದೆಡೆ ತಿನ್ನೆಂದು
ಆಣತಿಯ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದೆ
ತಿನ್ನಲಾಗದೆ ಹೋಯ್ತು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ದೇವನಿರುವನು, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮವನು ನೋಡುವನು,
ಎಂದು ತಾವೆಂದ ನುಡಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ನೆನವಾಯ್ತು.

ಎಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದು ಗುರು ಹರಸಿತ್ತ ಫಲವಿದನು
 ತಿನ್ನುವರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎನಗಿಲ್ಲವಾಯಿತು ಎಂದು
 ಮತ್ತೆ ತಂದಿಹೆನಿದನು” ಎಂದವರು ಹೇಳಿದರು.
 ಕೆಲದ ಶಿಷ್ಯರು ಕೇಳಿ ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿದರು.
 ಗುರು ಆಗ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ “ಎಲ್ಲ ತಾಣಗಳಲಿಯು
 ದೇವನಿಹನೆಂಬ ನುಡಿ ತಿಳಿಯದಿಹ ಜನರಿಲ್ಲ.
 ತಿಳಿದ ಈ ತತ್ತ್ವವನು ನೆನೆದು ನಡೆವವರಿಲ್ಲ.
 ಬುದ್ಧಿ ಅರಿತರಿವು ಹೃದಯದಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವರೆ
 ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದು. ತಿಳಿದುದನು ಮರಮರಳಿ
 ಮನದಲೇ ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ, ನಿದ್ರೆಯಲಿ ಕೂಡ
 ಹೃದಯ ಆ ತತ್ತ್ವವನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆವಂತೆ
 ಪಾಠವಾಡಲು ತೊಡಗಬೇಕು” ಎಂದುಸುರಿದರು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಯ ಮಧ್ಯದಲಿ
 ಕನಕದಾಸರ ಕುರಿತು “ಕನಕಣ್ಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
 ಯಾರಿಗೆಷ್ಟೆಷ್ಟುಜನ್ಮಕೆ ಪೋಕ್ಷ ದೊರೆಯುವುದು
 ಹೇಳುವೆಯ” ಯೆಂದರು. ದಾಸರಾ ನುಡಿಕೇಳಿ
 “ಗುರುಗಳರಿಯದ ವಿಷಯವೇನಿಹುದು ಆದರೂ
 ಕೇಳಿದರೆ ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅದಕೆ
 ಗುರು “ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನೆನಿತು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
 ಮುಕ್ತಿಯನು ಪಡೆಯುವರು ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.
 ಕನಕದಾಸರು “ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮದಲಿ” ಎಂದರು.
 ಗುರು “ನಾನು” ಎಂದೆನಲು ಕನಕದಾಸರು ಅದಕೆ
 “ಆರು ಜನ್ಮದಲಿ” ಎಂದರು. ಗುರುಗಳಾಮೇಲೆ

ತಾವರೆ

“ಹಾಗಾದರೀ ಜನ್ಮ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಹೋಗುವರು
ಇಲ್ಲವಾದರೆ? ನೀನೋ?” ಎಂದೆನಲು ದಾಸರು
“ನಾನು ಹೋದರೆ ಹೋಗಬಹುದು ” ಎಂದುಸುರಿದರು.
ಶಿಷ್ಯನಾಡಿದ ನುಡಿಯ ಕೇಳಿ ಗುರು ನಗುತ್ತಿರಲು
ಮಂಡಲಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಕನಲಿದರೊಡನೆ.
“ಅತಿಯಾಯಿತೀನಮ್ಮ ಕುರುಬದಾಸನ ಜಂಭ.
ಗುರುಗಳಿಗೆ ಆರು ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆಯಲು ಮುಕ್ತಿ;
ಗುರುವ ಗುರುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮ ಕಳೆಯಲು ಮುಕ್ತಿ;
ಗುರುವ ಗುರುವಿನ ಹಿರಿಯ ಗುರು ನಮ್ಮ ಕುರುಬನಿಗೆ
ಈ ಜನ್ಮ ಕಳೆದೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿ! ಬಹು ಜೆನ್ನಾಯ್ತು
ಇಂಥ ಕೊಬ್ಬಿನ ಮಾತ ಕೇಳಿಯೊ ನಮ್ಮ ಗುರು
ನಗುತಿಹರು. ಇವರಿಂತು ಸಡಿಲ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ಗುರುಶಿಷ್ಯತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಅಳಿಯುವುದು ”
ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಹರು. ಗುರು ಅವರ ಮುಖವರಿತು
“ಕನಕಣ್ಣು ನುಡಿದ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಕೋಪಿಸದಿರಿ.
ಗುರುವಿಗೂ ಹಿರಿಯಗುರುವಿಗೂ ಇಲ್ಲದಿಹ ಮುಕ್ತಿ
ತನಗೆ ಈ ಜನ್ಮಮುಗಿದೊಡನೆ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು
ಆತ ಹೇಳುವನೆ? ನೀನೋ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತದಕೆ
ನಾನು ಹೋದರೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದುದರರ್ಥ
ಮಮತೆ ಹೋದಂದು ಎಂಬುದು. ನೋಡೆ ಮನುಜರಿಗೆ
'ನಾನು' ಎಂಬುದು ಹೋದರಲ್ಲದಿಲ್ಲವು ಮುಕ್ತಿ.
ನಾನು ಹೋದರೆ ಹೋಗಬಹುದು ವೋಕ್ಕ್ಕುಕೆ ಮನುಜ.
ನಾನಿರುವ ತನಕ ಸಂಸಾರದಲಿ ತೊಳಲುವನು.
ಇದನೆ ಕನಕಣ್ಣು ಜನವನು ಮರುಳುವಾಡುವರೆ

ತಾವರೆ

ತಾನು ಈ ಜನ್ಮ ಕಳೆದೊಡನೆ ಮುಕ್ತನು ಎಂದು
 ಡಂಭ ಹೇಳುವ ತೆರದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು.
 ಕನಕಣ್ಣನಂತೆ ಸಿದ್ಧಿಯಲೀಸುತಿಹ ಜನಕೆ
 ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆವರೆ ಜನ್ಮ ಕಳೆವ ವಾತೇನುಂಟು
 ತಿಳಿದು ನಡೆಯುವ ಮನುಜನಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸದಲಿ
 ಹಲಜನ್ಮ ಕಳೆಯುವುದು, ಮುಕ್ತಿ ಕೈಯೊಳಗಿಹುದು.”
 ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ದಾಸರರ್ಥವನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವೆನು. ಒಂದು ದಿನ
 ಕನಕದಾಸರ ಪತ್ನಿ ಅಡಿಗೈಮನೆಯಲಿ ಕೆಲವು
 ರೊಟ್ಟಿಗಳ ಸುಡುತಿರಲು ಕನಕದಾಸರು ಅಲ್ಲಿ
 ಬಳಿಯೊಳೇ ಕುಳಿತಹರು. ಕೆಲವು ಬೆಂದಿಹ ರೊಟ್ಟಿ
 ಕೆಳಗೆ ಎಲೆಯೊಳಗಿಹುದು, ಕೆಲವು ಬೇಯುತ್ತಲಿಹುದು,
 ಕೆಲವು ರೊಟ್ಟಿಯನಾಕೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿರುವರು. ಆಗ
 ಬೀದಿಯಲಿ ನಾಯೊಂದು ಹೋಗುಹೋಗುತ್ತ ಇಲ್ಲಿ
 ರೊಟ್ಟಿಯನು ಸುಡುತಿರುವರೆಂದು ವಾಸನೆಯಿಂದ
 ತಿಳಿಯಿತು. ಬೀದಿಯಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿಹ ಸೊಣಗನಿಗೆ
 ಹಸಿವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೇನು ? ಗೌಡನ ಮನೆಯ
 ಜೀತದಲಿ ಮೈ ಹೊರೆವ ಮೇಲ್ತರದ ನಾಯಿಗೂ
 ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬೀದಿಯ ನಾಯ್ಗೆ
 ಹಸಿವೆ ಹೊಟ್ಟಿಯ ತುಂಬ. ರೊಟ್ಟಿ ಸುಡುತಿಹರೆಂದು
 ಊಹೆಯಲಿ ತಿಳಿದ ಸೊಣಗನು ಆಸೆಯಲಿ ಸಿಲುಕಿ
 ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿತು.
 ರೊಟ್ಟಿ ಬಹು ಶಬ್ದಿಯಾಗಿಹುದು ; ಬಿಸಿಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿ.
 ಮೆಲ್ಲನೊಳಗಡೆ ಬಂದು ಸುತ್ತ ನೋಡಿತು ನಾಯಿ.

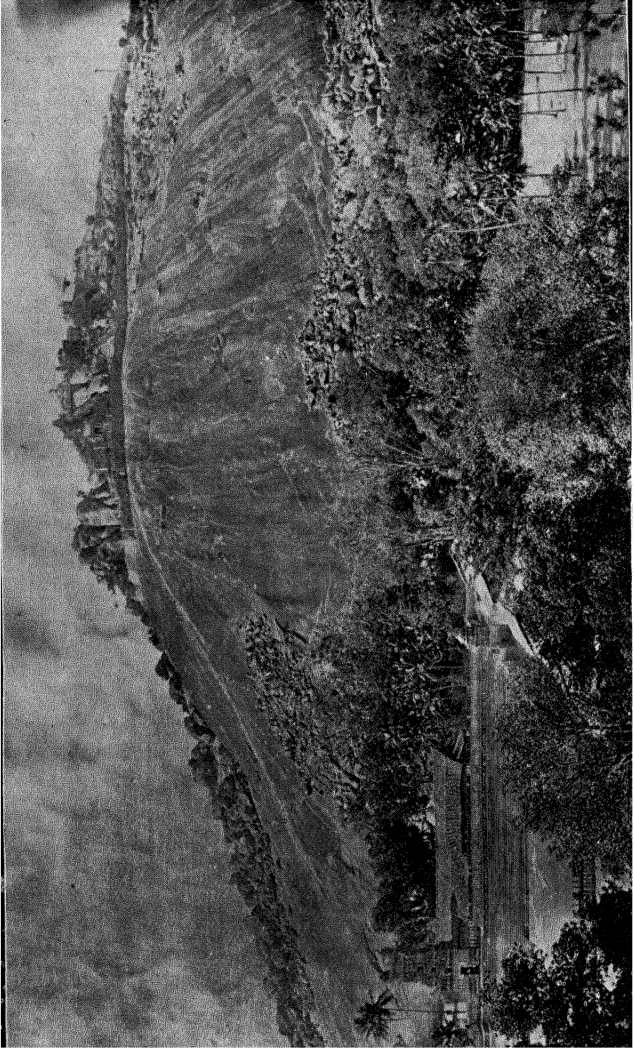
ಇಲ್ಲಿ ದಾಸರು ಕುಳಿತಿರುವರು ; ಈ ಕಡೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ಸುಡುತಲಿಹರು. ವಾಸನೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರಾದುದರಿಂದ ಆಸೆ ಬಹು ಬಲವಾಯ್ತು. ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿಯನೊಯ್ದು ನಡೆವೆನೇ ಎಂದೆನುತ ಯೋಚನೆಯೊಳರ್ಥಚಣ ಆ ಸೊಣಗ ನಿಂದಿಹುದು. ಕನಕದಾಸರು ಇದನು ನೋಡಿದರು. ಬಡನಾಯಿ ಬಹಳ ಹಸಿದಿಹುದೆಂದು ಮನವರಿತು, ಮನೆಯಾಕೆ ಇದ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯುವಳೊ ಎನ್ನುತ ಮನದೇ ಇನಿಸು ಚಿಂತಿಸುತಿಹರು. ಎಲ್ಲ ಅರಚಣದರ್ಥ. ಈಸುಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪಧೈರ್ಯವ ಮಾಡಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ಹ ಕಡೆಗೆ ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಮುಸುಡಿಯ ನೀಡಿ ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿಯ ಕಚ್ಚಿ ನೋಡಿದರೊ ಎಂದಂಜಿ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ವೇಗದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟಿತು. ಕನಕದಾಸರ ಪತ್ನಿ ಆಗ ಇದ ನೋಡುತ್ತ, ಗಂಡನನು “ ಇದು ಏನು ಸುಮ್ಮನೆಯೆ ಕುಳಿತಿಹಿರಿ ? ನಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿಯನೊಯ್ಯೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿಹುದೆ ? ” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ದಾಸರು ಅದಕೆ “ ಅಯ್ಯಯ್ಯೊ ಮರೆತೆನೇ ? ನನ್ನ ದೇವರು ಎಷ್ಟು ಹಸಿದಿಹನೊ ? ಬರಿಯ ರೊಟ್ಟಿಯ ಕದಿಯೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಲೆದಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂಟೆವಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿಹನೊ ? ಬರಿಯ ರೊಟ್ಟಿಯನೆಂತು ತಿನ್ನುವನು ” ಎಂದೆನುತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತುಪ್ಪ ಬೆಲ್ಲವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ನಾಯ ಹಿಂದೆಯೆ ಓಡಿದರು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಇದು ಏನು ಮಾಡುತಿಹರೆಂದು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಬಾಗಿಲಲಿ ನಿಂದು ನೋಡುತಲಿರಲು ದಾಸರು

ಬಹಳ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಸೊಣಗನ ಕರೆದು “ ನನ್ನೊಡೆಯ
 ಬರಿಯ ರೊಟ್ಟಿಯ ಕೊರಕಲೇಕೆ ? ಬಾ ನನ್ನಪ್ಪ,
 ತುಪ್ಪವನು ತಂದಿಹೆನು, ಬೆಲ್ಲವನು ತಂದಿಹೆನು,
 ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ದೆಂದೆಣಿಸು, ಬಾ, ಇದ ಕೊಳ್ಳು ”
 ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ದಾಸರ ಪತ್ನಿ ನೋಡುತ್ತಿರೆ
 ನಾಯಿ ದಾರಿಯಲೆ ನಿಂದುದು. ದಾಸರದರೆಡೆಗೆ
 ಸಾರಿ ತುಪ್ಪವನು ಬೆಲ್ಲವನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು.
 ನಾಯಿ ಸಂತೋಷದಲಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರೆ, ದಾಸರು
 ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತದನು ಸಂತಸದಿ ನೋಡುತ್ತಲಿಹರು.
 ಇದನು ದಾಸರ ಪತ್ನಿ ಅರೆನಿಮಿಷ ನೋಡುತ್ತಿರೆ,
 ನಾಯಿ ಮರೆದುದು. ಆದರ ಬಳಿ ನೀಲಮೇಘದೊಲು
 ಮನವ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಸೊಗದ ವರ್ಣದ ಒಂದು
 ರೂಪು ಕಣ್ಣೆಸೆದು ತೋರಿತು. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿವೆ.
 ಒಂದು ಕೈಯಲಿ ಚಕ್ರ; ಶಂಖ ಗದೆ ಪದ್ಮಗಳು
 ಉಳಿದ ಕೈಗಳಲಿ. ದಾಸರು ರೂಪವನು ನೋಡಿ
 “ ನನ್ನ ದೊರೆಯೇ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆ ಎನಿತು ? ಸೇವಕನು
 ಮನೆಯ ಒಣ ರೊಟ್ಟಿಯನು ಕೊಡುವುದಕೆ ಹೆದರುವನು
 ಎಂದೆನುತ ನೀನೆ ಶುನಕನ ರೂಪದಲಿ ಬಂದು,
 ಕೌರವನ ಭವನವನು ಬಿಟ್ಟು ಎದುರನ ಮನೆಗೆ
 ಅಂದು ನಡೆತಂದಂತೆ ಸುಖದುಣಿಸುಗಳ ಬಿಟ್ಟು
 ಇಲ್ಲಿ ದಾಸನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆಯಾ ನನ್ನೊಡೆಯ ? ”
 ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತೆ ನಮಿಸಿದರು. ರೂಪು ಮರೆಯಾಯ್ತು
 ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ಸೊಣಗ ರೊಟ್ಟಿಯನು ಬೆಲ್ಲವನು
 ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ. ತಿಂದು ಮುಗಿಸುತ್ತೆ ಓಡಿ ಹೋಯಿತದು.
 ಇತ್ತ ದಾಸರು ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದರು.

ಎಲ್ಲವನು ಕಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಇವರ ಪುಣ್ಯದಲಿ
ತನಗೆ ದೇವರ ನೋಟ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದೆಣಿಸುತ್ತ
ಎನೆೊಂದು ಮಾತನಾಡದೆ ದಿನದ ಕೆಲಸದಲಿ
ಎಂದಿನೊಲು ತೊಡಗಿದರು.

ಬೇಸರಾಯಿತೆ ಅಣ್ಣ ?

ಮುಗಿಸಿದೆನು. ಇಂತ ಕತೆ ದಾಸರವು ಬಹಳ ಇವೆ.
ಒಂದೊಂದು ಕತೆ ಒಂದು ರತ್ನ. ಇವುಗಳೊಳಿಲ್ಲ
ಹಿರಿಹಿರಿಯ ತತ್ತ್ವ ದಿನದಿನದ ಕಿರಿಮಾತಿನಲಿ
ಹಸುಳಿಯಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನಡಗಿಹವೊಲಡಗಿಹವು.
ಇವನು ನಮ್ಮವರು ನಮ್ಮಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ
ಹರಿಕಥೆ ಪುರಾಣದಲಿ ಪಾಠಪುಸಂಗದಲಿ
ಮರಮರಳಿ ಹೇಳುವರು. ನನ್ನ ಈ ಬದುಕಿನಲೆ,
ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಚಿಂತೆ ಬಂದಾಗ, ನೆರೆಯವರು
ಹಿಂಸೆಯನು ಕೊಟ್ಟಾಗ, ನಾನು ಬೇರೆಯ ಜನಕೆ
ಕಾರ್ತಿಯೆ ತೋರುವುದಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ,
ಹರಿ ಎಲ್ಲಕಡೆ ಇಹನು—ಎಲ್ಲ ಜೀವದೊಳಿಹನು—
ನಾನೆಂಬ ಮಮತೆಯಿಂದಲೆ ಕೋಪ—ಇದರಿಂದ
ಬದುಕು ಸೊಟ್ಟಾಗಿ ಜಿಳಿಯುವುದು—ಎಂಬೀ ತೆರದ
ನೆನವು ಬರೆ, ಚಿಂತೆ ಮರೆದಿಹುದು ; ಕೆರಳಿದ ಕೋಪ
ಮರಳಿ ತಗ್ಗಿಹುದು ; ಜನದಲಿ ಪ್ರೇಮ ಹುಟ್ಟಿಹುದು.
ಕನಕದಾಸರು ಇಂತು ತಮ್ಮ ಬದುಕನು ನಮ್ಮ
ಶುಭಕಾಗಿ ನೆಲದಿ ಬೆಳೆಯಿಸಿ ನೆನವ ಬಿಟ್ಟಿಹರು.
ಇಂತ ಕತೆಗಳ ನೀವು ಆರಯಿಸಿ ಮನವರಿದು
ಜನಕೆ ತಿಳಿಯಿಸಿ ನಡೆಯೆ ಬದುಕು ಹಸನಾಗುವುದು.

ಗೋಮಟೇಶ್ವರ

ಘನಿಸಿತು ಸತ್ಯ
ಘನಿಸಿತು ಚಿತ್ತ
ಘನಿಸಿತು ಆನಂದ ;

ಘನಿಸುತ್ತ ಬೆರೆದು
ಮನುಜನ ಕಣ್ಣು
ತಣಿಸುತ್ತಲಿಹವಿಲ್ಲಿ.

ಬೆರೆದುವು ಇವನು
ಹಿರಿತನ, ತೇಜ,
ಕರುಣೆಯ ಚೆಲುವು, ಬಲ ;

ನಾರಕಗಣವ
ಹೋರಿದಯುಕುತಿ,
ತಾರಕ ಶಕುತಿಗಳು ;

ಎಲ್ಲವು ಬೆರೆದು
ಕಲ್ಲಲಿ ಒಡನೆ
ಪಲ್ಲವಿಸಿವೆ ನೋಡು.

ಧಾರುಣಿ ನೆನೆದ,
ಧಾರುಣಿ ನೆನೆಯದ,
ಧೀರತೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ ;

ಕಾಣುವುವಿಲ್ಲಿ.
ಎನಿದು ರಚನೆ !
ಮೇಣವೊ ಕಲ್ಲೊ ಇದು ?

ಶಾವರೆ

ಮೇಣವೊ ಕಲ್ಲೊ ?

ಮಾಣದು ಮಾಯೆ.

ಎನೆಸಗಿದೆ, ಶಿಲ್ಪಿ !

ಎಸಗಿದೆ ನೀನು ;

ಎಸಗರು ಹಲರು ;

ಎಸಗರು ನಿನ್ನವೊಲು.

ಕಚಕುಚಗಿಚಕೆ

ಉಚಿತವೆ ಬದುಕು ?

ಕುಚಗಿಚಗಳ ಕೊರೆವ

ಅಲ್ಪದ ಕುಟುಕು

ಶಿಲ್ಪವೆ ಕಲೆಯೆ ?

ಕಲ್ಪಗಳನು ಮಲೆವ

ಒಳಗಣ ಚೆಲುವು

ಶಿಲೆಯನು ಬೆಳಗಿ

ಹೊಳೆವವೊಲೆಸಗುವೊಡೆ

ಚೆಲುವು ಇದೆಂದು

ಉಲಿಯಲು ಶಿಲೆಗೆ

ಕಲಿವೊಡೆ, ಅದು ಶಿಲ್ಪ.

ಗೋಮಟ ಗುರುವೆ,

ಪ್ರೇಮದ ತೌರೆ,

ನೇಮದ ಹಿರಿನೆಯೆ ;

ತಾವರೆ

ಲೋಕದ ಮನುಜಗೆ
ಸಾಕೈ ಸಂಕಟ
ನಾಕವ ಹಿಡಿ, ಎಂದು ;

ಹಿಡಿಯೈ ನಾಕವ,
ಹಿಡಿ ಅದು ನಿನ್ನೊಳೆ
ಅಡಗಿರುವುದು, ಎಂದು ;

ಕಿರಿದಾಗಿರುವುದು,
ಮರೆದಿರುವುದು, ಅದ
ಅರಳಿಸು ಹೋಗಿಂದು ;

ಒರೆದೂ ಒರೆಯದೆ
ಸರಸದಿ ನಗುತಿಹ
ದೊರೆಗಳ ದೊರೆ, ಹಿರಿಯ,

ಹೊಗು ಎನ್ನೆದೆಯು ;
ಹೊಗುತೀ ಬಗೆಗೆ
ಸೊಗಸಿನ ನಿಜವರಿವ

ನೀತಿಯ ಕಲಿಸು ;
ಪ್ರೀತಿಯ ತೋರು ;
ವೀತರಾಗ, ವಿಬುಧ.

ಕಣ್ಣು

ಕಣ್ಣು ನಕ್ಕ ತ್ರದವೊಲಿಹುದೆಂಬ ಮಾತ
ಕವಿಯ ಬಣ್ಣನೆಯ ನುಡಿಯೆಂದೆನೀವರೆಗೆ.
ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಳ ಬೆಳಕ ನೋಳ್ಪುದಕೆ ಮುನ್ನ
ಸವಿಯ ಬರಿಮಾತಲ್ಲದದು ಬೇರೆಯಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಲರ ಮೆದುಬಿಳುಪ ಜಸವೆಸೆವ,
ತಾವರೆಯ ದಳದ ವಿಶದತೆ ವಿಾರಿ ಹರಿವ,
ಪುಲ್ಲನೀಲೋತ್ಪಲದ ಕಾಂತಿ ಹರಹಿರುವ,
ಭಾವಸರಸಿಯ ತುಂಬುನೀರಂತೆ ಕಾಂಬ,

ನೀರೊಳಿಹ ವಿನಾಂತ ಚಲನ ಆಕೃತಿಯ,
ಈಯೆಲ್ಲತರದ ಕಣ್ಣುಳ ನೋಳ್ಗೆ ಹಿಂದೆ;
ತಾರೆಯವೊಲಿಹವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕಣ್ಣು
ಮಾಯೆಯನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಲಿ ಕಂಡೆನಿಂದೆ.

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಆಗಸದ ತೇಜ ಈ ಮುಖದೆ
ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತಲಿರಲು ಅದರಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣೆ,
ಚೆನ್ನ ನಯನದ ಶುಭ್ರತೇಜ ಹೊಳೆಯುತಿದೆ
ಇಂಬಾಗಿ ಎರಡು ತಾರೆಯ ಬೆಳಕ ತೆರದೆ.

ತಾವರೆ

ಅಂತೆ ನಿರ್ಮಲತೇಜ ; ಅಂತೆಯೇ ಹೊಳವು ;
ಮರೆಮರೆದು ಮಿರುಗುತಿಹ ಸೊಬಗಂತೆ ಇಹುದು ;
ಕಾಂತಿಯಲಿ ಬಣ್ಣದಲಿ ಬೆಳಕು ಸರಸದಲಿ
ಸರಿಬಹವು ತಾರೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಳಿವು.

ಸರಿಯೆಂದೆನಲ್ಲೆ ? ಮಿಗಿಲೆನಬೇಕು ಇನಿಸು.
ತಾರೆಗಳು ಒಂದೆ ಭಾವದಲಿ ಹೊಳೆಯುವುವು.
ಆರಿಯವವು ಒಂದನೊಂದನುಸರಿಸಿ ಬರುವ
ನೂರುಭಾವದ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹಿರಿಕಲಿವ.

ಕಣ್ಣು ತಾರೆಗೆ ಮಿಗಿಲೆ ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಯೆ ?
ಎರಡನೂ ರಚಿಸಿದವನೊರ್ವನೇ ನೋಡೆ.
ತನ್ನ ಕುಶಲತೆಯ ಹಂಚಿಹನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ.
ಸರಿಯೆಂದೊಡೇನು ಮಿಗಿಲೆಂದೊಡನೇನು ?

ಅಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡದೊಂದೆ ಬೆಳಕು ಕಳೆ ಇಟ್ಟು
ಬೇವವನು ಅದರ ಜತೆಗಿಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಹನು ;
ಅಲ್ಲಿ ಅಮರತೆ ಇರಲು ಇಲ್ಲಿ ಮರ್ತ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟು
ಭಾವದಿಂದಲೆವ ಬೆಡಗಿದನಿಟ್ಟನು.

ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಇಂತ ಸೊಬಗಿರಿಸಿದಗೆ ವಂದನೆ.
ಇದರಿಂದ ಊಹಿಪೆವು ಅವನಿರವನು.
ಕಷ್ಟ ಅವನರಿವು ; ನಿನ್ನೀ ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ
ಸದಯನವನೆಂದು ನಮಗೊರೆಯುತಿಹವು.

ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು

ನಿನ್ನ ನೊಮ್ಮೆ ಆರಿವೆ ನಾನು
ಹಕ್ಕಿ ಬಾಲ್ಯದಿ ;
ಮುನ್ನ ನಿನ್ನ ನರಿತು, ಇಂದು
ಅಣ್ಣ ಅದನು ಮರೆತು, ಇಂಥ
ಬಣ್ಣ ದುಡುಪ ಸೊಗಸ ಕಂಡು,
ಯಾರಿದೆಂಬೆನು.

ಅಂದು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ
ಬಳಿವ ದಿನದಲಿ,
ಒಂದು ಚಿಂತೆ ಆಸೆ ಭಯದ
ಕುಂದನರಿಯದೆಳೆಯತನದ
ಚೆಂದದೊಂದು ಕನಸದಿನದೆ
ನಿನ್ನ ನರಿವೆನು.

ದಾರಿಗಳಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಮ್ಮೆ
ನಡೆಯುತಿರಲು ನಾ,
ಹಾರಿ ಬಂದು ನೀನು, ಬಳಿಯ
ಕಾಡೆ, ಹೊಲದ ತೊಗರಿ, ಹಲಸು,
ನೇರಿಳೆಯಲಿ, ಲಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ,
ನಲಿದು ಸುಳಿಯುವೆ.

ತಾವರೆ

ಅಂದು ಕೂಡ ಹಕ್ಕಿ ನೀನು
ಸೊಗಸ ಮಂದಿಯೇ ;
ಚೆಂದವಾದ ನಿನ್ನ ಸೊಗೆಯ
ಕಂದಿ ನೀಲಿ ಕಪ್ಪು ನಾನು
ಮಂದವಾದ ಕೆಂಪ ನೋಡಿ
ಮನದೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ.

ಕೊಕ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದ ಹೆಚ್ಚು
ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲವೆ ?
ಚಿಕ್ಕ ಮೈಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿರಿದು ;
ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲ ತೋಕೆ ಕೂಡ ;
ಹಕ್ಕಿ ನಿನಗೆ ಕೋಪಬೀಡ
ನಿಜವ ನುಡಿದರೆ.

ಉದ್ದ ಕೊಕ್ಕು ; ಆದರೆ, ಅರೆ,
ನೀರ ಮರೆಯಲಿ
ಕದ್ದು ಸುಳಿವೆ ಮೀನ ಹಿಡಿದು
ಮೆದ್ದರಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಬದುಕು ;
ಉದ್ದ ಅದಕೆ ಕೊಕ್ಕು ; ಏನ
ಮಾಳ್ಳು ? ಅಲ್ಲದೆ,

ತಾವರೆ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೋಡೆ ಹಿರಿದು
ಕಿರಿದು ಎನಿಸುವ
ವೋರೆ ತೋಕೆ ಮೈಯಿವೆಲ್ಲ
ಸೇರೆ, ಅಮ್ಮ, ನಿನ್ನ ಸೊಗಸು
ವಿಾರಿ ಎಂತು ನಮ್ಮ ಮನವ
ಗೆಲುತ್ತಿರುವುದು !

ಇದು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲ ನೋಡೆ ;
ಬಲ್ಲ ಕರ್ಮಿಯು
ಎದೆಯ ಗೆಲುವ ಗೆಯ್ಯೆಗಳಿ
ಕುದುರಿದೊಂದು ಕೌಶಲದಲಿ
ಒದವಿಸುವನು ಸೊಗಸನಂತೆ.
ಎನಿದಚ್ಚರಿ ?

ಎಳೆಯ ದಿನದಿ ಬಲ್ಲ ನಾನು
ಮರೆದೆನಾದರೂ,
ಗೆಳೆಯ ನೀನು ಎನ್ನ ಬಿಡದೆ
ಬಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಸಾರಿ, ಮುಂದೆ
ಸುಳಿದು, ಎನ್ನ ಮನದೆ ಆ
ಕಳೆದ ಕಾಲದ

ತಾವರೆ

ಹಾರಿ ಹೋದ ಸೊಗಸ ನೆನವ
ಸುಳಿಸಿ, ಬದುಕಿನ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ಬೀತ
ಕಾರೆ ಬರಿಯಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ,
ನೆರೀಳಿಹುದು, ಮಾವು ನಾನು
ಇರುವೆನ್ನತ,

ಎದೆಗೆ ತಂಪ ತಳಿದೆ; ಮುಂದೆ
ಬರುವ ದಿನದಲಿ,
ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೆ ಇರಲಿ,
ಮುದದ ಬಣ್ಣ ಬಾಡಿ, ಕ್ಲೇಶ
ಅದುಮಿ ಮನವ ಹಿಡಿದ ದಿನದೆ,
ಮತ್ತೆ ಇಂತೆ ಬಾ;

ಬಂದು ಮರಳಿ ಇಂತೆ, ಅಣ್ಣ,
ಕಣ್ಣ ಮುಂಗಡೆ
ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹಾರಿ, ತಿಳಿವ
ಮಾಂದ್ಯವನ್ನು ಹರಿದು, ಬಾಳು
ಚೆಂದವಪ್ಪುದೆಂದು ನೆನೆಸಿ
ಬದುಕ ಬೆಳಗಿಸು.

ಸೋಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯನನುಸರಿಸಿ
ಎನ್ನಣುಗುಕುವರಿ ಸುಮಕೋಮಲೆ ಶಕುಂತಲೆಗೆ
ಸಂದ ದುದೈವವನು ಹರಿಸೆಂದು ಬೇಡುವರೆ.
ಮನ್ನಿಸೀ ಮೌಢ್ಯವನು ; ಪೊರೆ ಅವಳನು.

ಪ್ರೇಮದಿಂದವಳನೆನ್ನವಳೆಂಬುದಿದು ಮೌಢ್ಯ ;
ನಿನ್ನ ಬೇಡುವರೆ ಮಾಲಿನಿಯ ತೀರವನುಳಿದು
ಸೋಮತೀರ್ಥಕೆ ಬಂದು ಬೇಡಬೇಕೆನೆ ಮೌಢ್ಯ ;
ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಚರೈ ಇದು ಬರಿಯ ಮೌಢ್ಯ.

ಅರಿವೆನಿದ ; ಆದೊಡೆಯು ಮಾಡದಿರಲರಿಯೆನ್ನೈ ;
ಎನೆಂದನಾತಿಸದ ಮನವಿದವಳಿಗೆ ಶುಭವ
ಕರಕರಗಿ ಬೇಡುವುದು ; ಇದರ ಪರಿಯೇನೆಂದು
ನೀನರಿವೆ ದೇವ, ನಾನರಿವೆನೆಂತು.

ಸಂಸಾರಿಗಳ ಬಾಳು ಬೇಡೆಂದು ಬಾಲ್ಯದೊಳೆ
ಒದರಿ ನಿಂದೆನಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸೆ ಉಳಿದಿತ್ತು ;
ಮಾಂಸದಾಸೆಯ ತೊರೆದು ದೂರದಲಿ ನಿಂದೊಂದು
ಮುದಿವಿನಾಸ ಹೃದಯದಲಿ ಚಪಲವಿತ್ತು.

ತಾವರೆ

ಸಾವನಾಶಿಸಿ ನಿಂದ ತರುವ ಮಧ್ಯದಲಿನಿಸು
ಹಸಿ ಇರಲು, ಆದ ಮುಗಿಸೆ ತೆಂಗಾಳಿ ಅದರಲ್ಲಿ
ಹೂವ ಬಂದಣಿಕೆಯನು ತಂದಿರಿಸಿ ಸಲಹಿಸಿತು ;
ಉಸುರಲಳವೇ ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರವಿದನು.

ಅಂದವಳ ತಂದು ಅದು ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂದೆ ;
ಅವಳು ಬೆಳೆವೆಂದೆನ್ನ ಮನ ಉಬ್ಬಿ ನಲಿದಾಡೆ
ಎಂದೆನದನೂ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದು ;
ಸವನಿಸುವುದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೆಂದೆ.

ಇಂತವಳ ಎಳೆಯ ಬಾಳಿಗೆ ಎನ್ನ ಬೀವವನು
ಹೂಡಿ, ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತ, ಬಾಲಕಿಯ
ಸಂತಸವನೆಳಸುವೀ ಹೃದಯದೊಳದಾವುದೋ
ಕೇಡಾಗಲಿಹುದವಳಿಗೆಂದುಸುರುವೆ.

ತಾಪಸದ ನೋಟದಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುವುದ ನೋಡಿ
ಒಳಿತ್ತಲವೆಂದು ತೋರುವ ಸಂಧಿಗಳ ತಡೆದು
ನಾ ಮೊರೆದ ಕಂದನಿಗೆ ಶುಭವೆಂಬುದನೆ ತರಲು
ಬಲವನಿತ್ತಿರುವೆ ನೀ ಕರುಣೆಯಿಂದೆ.

ಬಲವಿಹುದರಿಂದೆ ಮನ ಅಂತೆಸಗಲಾಶಿವುದು ;
ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರವ ತಡೆಯೆ ತವಕಿವುದು ; ನಿನ್ನೆದುರು
ಮಲೆವ ಈ ಮೌಢ್ಯವನು ಕಳೆದು ಪಾಲಿಸು ದೇವ ;
ಎನ್ನರಿವು ಅರಿವೆ ನಿನ್ನರಿವ ಮುಂದೆ.

ತಾವರೆ

ಅವನರಿವ ಪರಿಮಿತಿಯನನುಸರಿಸಿ ಮಾನವನು
ಇದು ಒಳ್ಳೆತಿದು ಅಲ್ಲವೆಂದು ಭ್ರಮಿಪನು ; ಯುಗದ
ಜವನಿಕೆಯ ಮರೆಯ ಫಲಗಳನು, ಆ ಫಲಗಳಲಿ
ಹುದುಗಿರುವ ಫಲಗಳನು, ಎಂತರಿವನು ?

ಎನಾಗಲಿಹುದೆಂದು ಅರಿವ ಎನ್ನರಿವ ಪರಿ,
ಕೇಡಪ್ಪುದೆನೆ ಅದನು ತಡೆವೆನ್ನ ಬಲದ ಪರಿ,
ಮೌನಿವೃತ್ತಿಯ ಮರೆದ ನಾನು ಮಮತೆಯೊಳಿಳಿದು
ಮೂಢನಾಗುವ ಪರಿಯು, ಪರಿಕಿಸುವರೆ.

ನಾನವಳ ತಂದೆಯೆನೆ ನೀನು ನೂರ್ಮಡಿ ತಂದೆ ;
ಕಷ್ಟವಹುದವಳಿಗಿಂದೆನ್ನ ಹೃದಯದಿ ನಾನು
ಮ್ಲಾನವಾಗಿರುವುದಕೆ ನೂರುಮಡಿ ನೀ ಬೇವೆ ;
ದೃಷ್ಟವಿದು ; ತಥ್ಯವಿದು ; ಅರಿವೆನಿದನು.

ಈಗಾವ ನೋವನವಳೇಕೆ ಸಹಿಸಲಿಬೇಕೊ ?
ಲೋಕ ಮುಂದಾವ ಕಲ್ಯಾಣವನು ಪಡೆವುದಕೆ
ಬೇಗೆಯಿದು ಬೇಕಿಹುದೊ ? ನೀನಿದೆಲ್ಲವ ಬಲ್ಲೆ .
ಸಾಕುವನು ನೀನು, ನೂಕುವನು ನೀನು.

ತಥ್ಯವನು ನೋಡುವರೆ, ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಬಂದುದೆಂಬುದು ಅರ್ಥಮನ ಮಾತ್ರ ;
ನಿತ್ಯಸೂತ್ರವನು ನಾನೆಂತಾದರೂ ತಡೆದು
ವ್ಯರ್ಥಗೆಯ್ವೆನೊ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಅರ್ಥ.

ತಾವರೆ

ನಡೆವುದನು ನೀ ಬಲ್ಲೆ, ನೀನೆ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವೆ;
ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವನರಿದು, ಅದ ಬಿಡದೆ ಮುಂದರಿದು,
ಒಡೆಯನಾಣತಿಯೊಳಿಹ ಸೇವಕನ ತೆರದೊಳಿರೆ,
ಧನ್ಯವಪ್ಪುದು ಬಾಳು ; ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

ನಾಳೆ ಆಶ್ರಮದೊಳೇನೇನು ಎಂತಾಗುವುದು
ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೊಳಿಹುದೊ ಅಂತೆ ಅದು ಆಗಲಿ ;
ಮಾಲಿನೀತೀರದ ತವೋವನವು ನಿನ್ನದು ;
ಕುನ್ನಿ ನಿನ್ನವಳು ; ನೀನವಳ ಪೊರೆವೆ.

ಮಾವಳಿಗಳ ಗೀತ

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಶಿವರಾಯನ ಮಹದೇವನು ಒಮ್ಮೆ
ಬಾರೆಂದು ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಿಸುತ್ತ
ಶಿವ ನೀ ಧರ್ಮವ ಸಲಹಲು ಬೇಗನೆ
ಭಾರತಭೂಮಿಗೆ ನಡೆಯೆಂದ.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಅಂಬಾಭವಾನಿ ಲೋಕದ ತಾಯಿ
ಶಿವನನು ಅಂದು ಹರಸಿದಳು
ಇಂಬಾಗಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಂತತ
ಬವರದಿ ನಿನ್ನಲಿ ನಿಲಲೆಂದು.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಶಿವನಂದು ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ
ಹರನಾಣತಿಯನು ನಡೆಸಲಿಕೆ ;
ಅವನಾಣತಿಯನು ನಡೆಸಿದ ಮನುಜಗೆ
ದೊರೆವುದು ಸುಖ ಇಹಪರಗಳಲಿ.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ತಾವರೆ

ಶಿವರಾಯ ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಯ,
ಹಗೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಇವ ಪವಮಾನ;
ಬವರದೊಳವನಾ ಉಜ್ವಲತೇಜವ
ಬಗೆವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ ಮನುಜರಿಗೆ ?
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಶಿವರಾಯ ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಯ,
ಹಗೆಗಳಿಗಿವನು ಜವರಾಯ,
ಶಿವರಾಯನ ಹೆಸರುಸುರಿದ ಮನುಜಗೆ
ಬಗೆವುದು ನೆರೆ ತುಂಬಿದ ತೇಜ.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಶಿವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯೇ ಆಳ್ವಿಕೆ,
ಅವನೊಳಿಗವೇ ಊಳಿಗವು;
ಶಿವರಾಯನ ಆಣತಿಯಲಿ ನಡೆದಗೆ
ಸವನಿಸುವುದು ಸುಖ ಇಹಪರದಿ.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಭಾರತಭೂಮಿಯ ಸಲಹಲಿಕೆಂದು
ಶಿವರಾಯ ಬಂದ ಶಿವರಾಯ;
ಆರಿಯ ಧರ್ಮವ ನಿಲಿಸಲಿಕೆಂದು
ಶಿವರಾಯ ನಿಂದ ಶಿವರಾಯ.
ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್
ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ತಾವರೆ

ಶಿವರಾಯ ಶತ್ಪುರಾಯರ ಗಂಡ ;

ಶಿವರಾಯ ಹಗೆಯ ಜವರಾಯ ;

ತವಕಿಪ ಮ್ಲೇಚ್ಛರ ಕತ್ತಲ ತಂಡಕೆ

ಶಿವರಾಯ ಚಂಡಮಾರ್ತಾಂಡ.

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್

ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಶಿವರಾಯ ಸುಖದಿ ಸಂತತ ಬಾಳಲಿ ;

ಶಿವರಾಯ ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಯ

ಭವನಾತಗೆ ಆಯುಷ್ಯವ ನೀಡಲಿ,

ಭವೆ ನೀಡಲಿ ನಿಜವಿಜಯವನು.

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್

ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್

ಹರ ಮಹದೇವ್ ಹರ ಮಹದೇವ್

ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಹರ ಮಹದೇವ್.

ಗುರುವಿಗೆ

ಗುರುದೇವ ನಿನ್ನ ಡಿಗೆ ಶರಣುಬಾಗಿಡೆ ನಾನು ;
ವರವಿನಾಯಕನೆಂದು, ವರದೇ ಸರಸತಿಯೆಂದು,
ಹರಿಯೆಂದು ಹರನೆಂದು ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳು ಹಿಂದೆ
ಕರೆದೆಲ್ಲ ಹೆಸರಿಂದ ಕರೆದು ನಿನಗೆರಗಿ.

ಮೊದಲರಿಯದೀಸೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ,
ಹುದುಗಿ ಕವಿದಿದರ್ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ತಂಡಗಳ
ಹೃದಯದಲಿ ಬೆಳಕ ಕಿರಿಕಿರಿಯ ಕಣಗಳನಿರಿಸಿ
ಸದೆವಡಿದೆ ತಮದ ಹಿಂಡುಗಳ ನೀನಂದೆ.

ಮಂಗಳಾತುಮ ಬೆಳಕ ಕಣಗಳವು ಲೋಕದಲಿ,
ಕಂಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕೆನಿಸಿ ಮನಗಳಲಿ ತಿಳಿವೆನಿಸಿ,
ಸಂಗಡಿಸಿ ನಿಂದ ಜಡವನು ಬೇವಮಾಡಿ, ಹೃ
ದ್ರಂಗದಲಿ ಅರಿವಾಗಿ ಪಸರಿಸುತ್ತಲಿಹವು.

ಒಳ್ಳಿತಹ ಯೋಚನೆಯು, ಒಳ್ಳಿತಹ ಭಾವನೆಯು,
ಒಳ್ಳಿತೆಂದೆನುವ ಬಹುಪರಿಯ ನಡೆನುಡಿ ಕಥೆಯು,
ಎಲ್ಲವೂ ನೀನಿಟ್ಟ ಬೆಳಕಿಂದ ಬಳೆದಿಹವು ;
ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳಿದಕೆ ನೀ ಗುರು, ದೇವದೇವ.

ಜಡದಿನಿಸ ತೆಗೆದದರ ಮಧ್ಯದಲಿ ನಿನ್ನಿರವ
ಕಿಡಿಯೊಂದನಿರಿಸಿ ನನ್ನನು ಮಾಡಿ, ನಾ ನಿನ್ನ
ಒಡೆಯ ಎಂದೆನೆ ಕಲಿಸಿ, ಎನ್ನ ಆಂತರ್ಯದಲಿ
ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿ ನಿಂದಿರುವೆ ನೀ ದೊರೆಯೆ.

ಕಾನರೆ

ಯುಗ ಯುಗ ಯುಗಾಂತರದೊಳುದಿಸಿದುದು ವೊದಲೆನಗೆ
ಒಗೆದ ಬಹುಜನ್ಮದಲಿ, ಒಳ್ಳಿದನೆ ಆಶಿಸುತೆ
ಉಗುವ ಮನದಾಸೆಯನು, ಒಳ್ಳುಡಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತಿಹ
ಬಗೆಯ ತಿರುವನು, ಕೊಟ್ಟು ಗುರುವಾದೆ ನೀನು.

ಅಂತೆನ್ನ ಹೃದಯದಲಿ ಮನದಾಸೆಯನು ಬಳಿಸಿ,
ಸಂತತವು ಜಗದೊಳೆಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದೆ ಒಳ್ಳಿದನು
ಅಂತರಂಗಕೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ರೀತಿಯಲಿ ತೋರಿ,
ಎಂತೆಂತು ಎಲ್ಲಿ ಅಂತೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿ ;

ಒಳಗಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಹಿಂಡುಗಳ
ಚಲನದಲಿ, ಹೊರಗಿಂದ ಒಳಿತು ಸೊಗಸೆಂಬುದರ
ಒಲವ ಗೆಲುವಂದದಲಿ, ಮನವ ನೀ ಕರಗಿಸುತೆ
ಸುಲಭದಲೆ ಬಾಳನುದ್ಧರಿಸುತ್ತಿಹೆಯೈಸೆ.

ಎನ್ನ ಹೃದಯದಿ ನಿಂದು ಎಲ್ಲ ಬದುಕಲಿ ಕಂಡು
ಎನ್ನ ಬದುಕನು ಒಳ್ಳಿದಕೆ ತಿದ್ದಿ ಪೊರೆಯುತ್ತಿಹ
ಸನ್ನತಾ ಗುರುದೇವ ಲೋಕೇಶ ನಿನ್ನಡಿಗಿ,
ಪನ್ನಗಾದ್ರಿನಿವಾಸ, ನಮಿಸುವೆನು, ತಂದೆ.

